

502

ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา  
และวัฒนธรรม ที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียน  
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์  
จังหวัดอุบลราชธานี

นางสาวศรีอัมพร อัมคำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต  
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**The Effects of using a Supplementary Reading in the Social Studies, Religion and  
Culture Learning Area on Thrifty Behaviors of Prathom Suksa III Students of  
Naksamut Songkhro in Ubon Ratchathani Province**

**Miss Srimpon Imkham**

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for  
the Degree of Master of Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา  
ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียน  
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์  
จังหวัดอุบลราชธานี

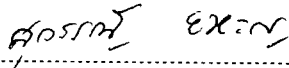
ชื่อและนามสกุล นางสาวศรีอัมพร อิมคำ

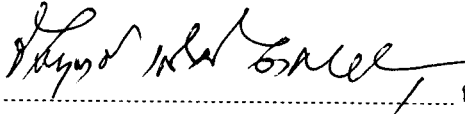
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

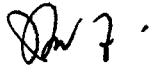
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณีย์ ยะหะกร

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ  
ฉบับนี้แล้ว

  
..... ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณีย์ ยะหะกร)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ธีรยุทธ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา  
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

  
.....  
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
วันที่ 23 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553

**ชื่อการศึกษา** คั่นคว่ำอิสระ ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี

**ผู้ศึกษา** นางสาวศรีอัมพร อิมคำ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

**อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ยะหะกร **ปีการศึกษา** 2552

### บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่ำครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัด ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั่นคว่ำครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั่นคว่ำ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมในชั้นจัดการเรียนรู้ และ (2) แบบประเมินพฤติกรรมความประหยัด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมความประหยัดของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ** พฤติกรรมความประหยัด ประถมศึกษา หนังสืออ่านเพิ่มเติม

## กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร ประธานกรรมการสอบ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ธีรยุทธ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ และให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขงานการศึกษาค้นคว้าอิสระให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนายสุรเวศ มณีภาค ผู้อำนวยการโรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ ที่ให้การสนับสนุนการศึกษามาโดยตลอด

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ นายเมธี วิสาพรม นางมยุรี ทับทิมหิน และนางสาวเพิ่มพร ธนสีลังกูร ที่ได้กรุณาตรวจสอบได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบคุณเพื่อนครูทุกคนที่ให้อกำลังใจมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศรีอัมพร อิมคำ

กันยายน 2553

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
กิตติกรรมประกาศ .....	จ
สารบัญตาราง .....	ซ
สารบัญภาพ .....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย .....	4
สมมติฐานของการวิจัย .....	4
ขอบเขตของการวิจัย .....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง .....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม .....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความประหยัด .....	11
การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัย .....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย .....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	28
เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย .....	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	33
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	34
ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัดที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม .....	34
ข้อสังเกตที่ได้จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 .....	36

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	39
สรุปการวิจัย .....	39
อภิปรายผล .....	41
ข้อเสนอแนะ .....	43
บรรณานุกรม .....	45
ภาคผนวก .....	51
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ .....	52
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	54
ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ .....	105
ประวัติผู้ศึกษา .....	109

## สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการประหยัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม.....	34



**สารบัญภาพ**

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ภาพที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหัดของนักเรียนในแต่ละรายการ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	35

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากชาติตะวันตก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ที่เห็นได้ชัดคือ ความเป็นอยู่ของคนไทยมีความสะดวกสบายมากขึ้น การดำรงชีวิตไม่ได้อาศัยเพียงปัจจัยสี่เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิตเหมือนสมัยก่อน (พงศกฤษฏี พลเลิศ 2544: 63) แต่ในยุคปัจจุบันความต้องการด้านการบริโภคได้ขยายวงกว้างออกไปตามกระแสของการพัฒนาประเทศและเทคโนโลยีที่ก้าวไกล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ค่านิยมของคนไทย ซึ่งหันไปบริโภคความทันสมัยที่มาจากวัฒนธรรมชาติตะวันตก ได้แก่ การมีชีวิตที่หรูหรา ฟุ่มเฟือย การจับจ่ายซื้อสินค้าเพื่อแสดงสถานภาพทางสังคมหรือเสริมบารมี ล้วนเป็นการบริโภคเพื่อตอบสนองความอยากมากกว่าความจำเป็น (วิทย์กร เชียงกุล 2542 อ้างถึงใน รัฐชิตา สุกิจปาณีกิจ 2547: 1)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 11 - 20) ได้กำหนดแนวนโยบายไว้ 11 ประการ โดยนโยบายข้อ 5 (2) กล่าวว่าคนไทยทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักรับผิดชอบชั่วดี มีระเบียบวินัย ประหยัดคอดออม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีสุขภาพแข็งแรง เป็นการปลูกฝังให้คนไทยและเยาวชนมีจิตสำนึกในเรื่องของความประหยัดคอดออม

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกลไกการตลาด ทำให้มีการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม การร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติและความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัญหาที่สำคัญและมีความรุนแรงมากขึ้นทิศทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาเน้นการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวทำให้เกิดปัญหาตามมามากมายทั้งในชุมชนเมืองและชนบท เช่น ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ทำให้ระบบนิเวศขาดความสมดุล มลพิษในเมืองทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ และที่สำคัญคือ ปัญหาขยะมูลฝอย ทำให้ภาครัฐได้ออกมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น อาทิ การประกาศใช้นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2559 ตามพระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ ประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ถูกบรรจุไว้ในกฎหมายที่สำคัญที่ได้ประกาศใช้ภายหลัง อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่เน้นเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการประหยัด คือ การสนับสนุนทางสังคม อันได้แก่ ครอบครัว และ โรงเรียน ซึ่งครอบครัวจะเป็นสถาบันแรกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กนักเรียน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและจากโรงเรียนนั้นไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือ พัฒนา ส่งเสริม การดูแลเอาใจใส่ การเป็นแบบอย่างที่ดี การอบรมสั่งสอน และการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการประหยัดได้ ส่วนโรงเรียนนั้นเป็นสถาบันรองมาจากครอบครัวเด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนวันละประมาณ 6 ชั่วโมง โรงเรียนจึงมีส่วนเสริมสร้างในด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมให้แก่ตัวเด็ก (ประยูรศรี มณีสร 2540: 151) ครู อาจารย์ช่วยดูแลให้ความรู้ แนะนำ สั่งสอนให้เด็กรู้จักการวางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีพฤติกรรม การประหยัดเกิดขึ้น ดังที่ ศิราพร งามแสง (2546: 61 - 62) กล่าวว่า การที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ เป็นต้นว่าให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความช่วยเหลือทางด้านกำลังทรัพย์ วัสดุ สิ่งของ ให้การยอมรับผู้ที่รับการช่วยเหลือว่า เป็นบุคคลหนึ่งในเครือข่ายของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่าและเกิดการพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง และยังมีผลทำให้บุคคลนั้นบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้ให้การช่วยเหลือต้องการได้ จะเห็นได้ว่าการให้การสนับสนุนทางสังคมไม่ว่าจากครอบครัว โดยมีผู้ปกครองและญาติพี่น้องคอยให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ หรือจากโรงเรียน โดยมีครู อาจารย์และเพื่อนนักเรียนที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการประหยัด การใช้จ่ายเงิน สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้เด็กนักเรียนเกิดพฤติกรรมการประหยัดขึ้น

ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้นำเอาคุณธรรม จริยธรรม สอดแทรกไว้ในวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลต่อพฤติกรรม ความประพฤติ โดยเฉพาะในเรื่องของความประหยัด ซึ่งสอดแทรกไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ด้านคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนควรมีความรู้ พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม การรู้จักเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค การรู้จักออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 134) และนอกจากนี้ ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 ได้กำหนดไว้ว่า เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 16)

ผู้วิจัย ในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุขสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี มาเป็นเวลาหลายปี พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึก ขาดคุณธรรมจริยธรรมไม่มีนิสัยรักความประหยัด โดยเฉพาะในเรื่องของการประหยัดเงิน การประหยัดไฟฟ้า การประหยัดน้ำ การประหยัดทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการที่จะช่วยพัฒนา นักเรียนให้เป็นผู้มีนิสัยรักความประหยัด ซึ่งพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสามารถช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักความประหยัดได้ โดยได้นำเอาหนังสืออ่านเพิ่มเติมของเรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป จำนวน 1 เล่ม ได้แก่เรื่อง ความฝันของชะเอม หนังสืออ่านเพิ่มเติมของ Jean-Rene Gombert ซึ่งแปลโดย ธนรัช ไชยแสน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ฉันทปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน ฉันทปิดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ ฉันทรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และ ฉันทคัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล มาพัฒนานักเรียนให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่อง การประหยัดเงิน การประหยัดไฟฟ้า การประหยัดน้ำ การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และการนำสิ่งของที่เหลือใช้ไปรีไซเคิล นักเรียนจะได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เป็นการปลูกฝังพื้นฐานด้านคุณธรรมจริยธรรม ปลูกจิตสำนึกที่ดี ให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี เป็นเยาวชนที่เป็นกำลังของชาติในอนาคต

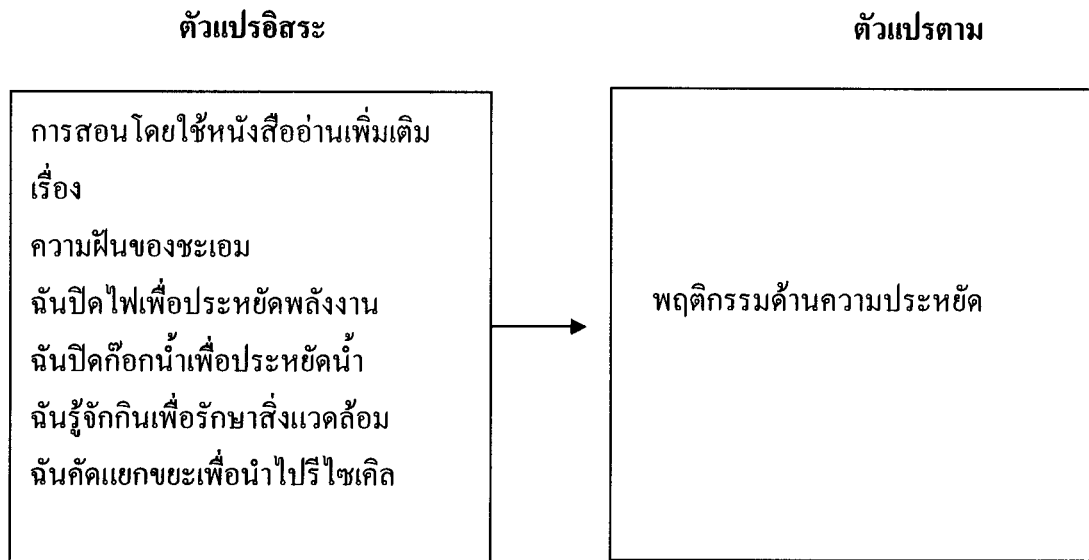
## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัดก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุขสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี

### 3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอกรอบแนวคิดไว้ดังนี้



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

### 4. สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมด้านความประหยัดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

### 5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 84 คน จำนวน 3 ห้องเรียน ซึ่งจัดการเรียนแบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลางและอ่อน

5.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 28 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

## 5.2 ระยะเวลาที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง ซึ่งใช้เวลาในการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

## 5.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมด้านความประหยัด

## 6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือซึ่งมีเนื้อหาเน้นเรื่องความประหยัด จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย 1) ความฝันของอะเมซ 2) ฉันทัดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน 3) ฉันทัดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ 4) ฉันทัดจุกกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และ 5) ฉันทัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกโดยมีเกณฑ์ดังนี้ 1) แนวคิดด้านความประหยัดชัดเจน 2) ภาษาเหมาะสม 3) ตัวละครดำเนินเรื่องความประหยัดได้น่าประทับใจ

6.2 พฤติกรรมการประหยัด หมายถึง การที่นักเรียนแสดงออกและรู้จักการใช้จ่ายเงิน การประหยัดไฟ การประหยัดน้ำ การกินอย่างพอเพียงไม่เหลือทิ้ง และการนำสิ่งของที่เหลือใช้ไปรีไซเคิล เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด

## 7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

7.1 นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความประหยัด อันได้แก่ การประหยัดเงิน การประหยัดไฟฟ้า การประหยัดน้ำ การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และการนำขยะไปรีไซเคิลดีขึ้น

7.2 นักเรียนสามารถนำความรู้ด้านความประหยัด ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

7.3 ได้แนวทางสำหรับครูในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมความประหยัดแก่นักเรียน

## บทที่ 2

### วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมประหยัคของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน นาคสมุทรสงครามระห้ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม
  - 1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
  - 1.2 ความจำเป็นในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม
  - 1.3 ประเภทของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
  - 1.4 ลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
  - 1.5 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความประหยัค
3. การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

##### 1.1 ความหมายหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้หลายท่านดังนี้  
จินตนา ไบกาซูยี (2542: 134) ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า  
หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่บรรจุความรู้ ซึ่งอาจจะเป็นความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งจากหลักสูตร หรือความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์เสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งเป็นนักเรียนใน วัย ต่างๆ มีลักษณะแนวการเขียนทั้งในแง่ให้สารประ โยชน์โดยตรงในลักษณะการเขียนแบบสารคดี และให้ความสนุกในลักษณะการเขียนแบบบันเทิงคดีปะปนอยู่ด้วย แต่เน้นหนักไปในแง่ให้ สารประโยชน์ความรู้จะเป็นจุดประสงค์สำคัญของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

นัทกาญจน์ อาจินาจารย์ (2544: 12) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีสาระ เนื้อหาความรู้ตามหลักสูตรเป็นหลักสำคัญแก่ผู้อ่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็น

หนังสือส่งเสริมการอ่าน การค้นคว้าด้วยตนเองสำหรับผู้เรียน หรือใช้ประกอบการเรียนการสอนให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ กว้างขวางยิ่งขึ้น

พัฒนา จันทนา (2545: 146) ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่าเป็นหนังสือ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งส่งเสริมการเรียน การค้นคว้าวิชาต่างๆ โดยรวบรวมเนื้อหาจากส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตร ซึ่งเรียบเรียงขึ้นให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของเด็ก เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติมของกรมวิชาการ

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมหมายถึง การจัดทำหรือผลิตหนังสือตามกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งตามความสามารถของเด็กแต่ละวัย

## 1.2 ความจำเป็นในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาซูยี (2542: 141-142) กล่าวถึงความจำเป็นในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1.2.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเรียนการสอนของทั้งครูและนักเรียน หลักสูตรและนโยบายของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนให้มีการผลิต และการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนของครูและนักเรียน จะใช้เพียงหนังสือเรียนที่กำหนดให้เรียนในชั้นเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งบางครั้งอาจใช้เพียงหนึ่งเล่ม หนึ่งรายวิชา หากเป็นเช่นนี้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรจะไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ “มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ” ดังนั้น การบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้นั้นผู้สอนและผู้เรียนจะต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย นอกเหนือจากหนังสือเรียนที่กำหนดไว้หนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงมีบทบาทในการเรียนการสอนเกือบเทียบเท่าหนังสือเรียน

1.2.2 โรงเรียนจึงควรสนับสนุนการผลิต การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมอย่างกว้างขวางทั้งในระดับครูผู้สอนและนักเรียนผู้ใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เช่น ให้โอกาสครูและนักเรียนเลือกใช้ข้อมูลต่างๆ จากหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่หลากหลายนอกเหนือจากหนังสือเรียน โดยโรงเรียนจัดทำไว้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ เพื่อให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าประกอบการเรียนของตนเอง ทั้งนี้ครูจะเป็นผู้แนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองให้เหมาะสมกับนักเรียน

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความจำเป็นที่ครูผู้สอนควรนำมาใช้เสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน เพื่อให้ให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจึง ได้นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมมาใช้ในการจัด



การเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความประหยัด โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมของเรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป จำนวน 1 เล่ม ได้แก่ เรื่อง ความฝันของชะเอม หนังสืออ่านเพิ่มเติมของ Jean-Rene Gombert ซึ่งแปลโดย ธนรัช ไชยแสน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่เรื่อง ฉันทปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน ฉันทปิดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ ฉันทรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และฉันทคัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล

### 1.3 ประเภทของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

วินัย รอดจ่าย (2537: 18) ได้จัดแบ่งเนื้อหาสาระที่นำมาใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. เนื้อหาทางวิชาการ เป็นสิ่งที่หยิบนำมาใช้ในการทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมมากที่สุด เพราะสาเหตุมาจากความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่ต้องการส่งเสริมกับเด็ก การเลือกสรรเรื่องราวที่ยังไม่แจ่มชัดจากบทเรียนในชั้นเรียนมาขยายออกเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม จึงเป็นสิ่งที่เราจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิชานั้นแจ่มแจ้งมากยิ่งขึ้น เนื้อหาทางวิชาการในชั้นเรียนจึงเป็นเรื่องราวที่หยิบนำมาใช้ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมมากที่สุด
  2. เนื้อหาสาระเสริมบทเรียน นอกจากเรื่องราวที่กล่าวถึงในบทเรียนโดยตรงแล้ว ส่วนที่ส่งเสริมการเรียนในบทเรียนหรือส่วนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ยังเป็นสิ่งที่หยิบนำมาเป็นเนื้อหาสาระในการเขียนสารคดีสำหรับเด็กด้วย เนื้อเรื่องที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมไทย เป็นเรื่องราวที่นำมาใช้ในการประกอบและส่งเสริมบทเรียนมากที่สุด
  3. ชีวิตในท้องถิ่นเป็นเรื่องราวอีกอย่างหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กโดยมุ่งหวังให้เด็กเกิดความรักและเข้าใจในถิ่นที่อยู่ของตนเอง พร้อมทั้งจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป
  4. ความรู้ทั่วไป เรื่องราวที่เห็นว่าเป็นความรู้และมีความเหมาะสมสำหรับเด็ก เช่น เรื่องราวของชีวิตสัตว์ พืช หรืออื่นๆ เป็นส่วนหนึ่งที่หยิบมาเขียนในหนังสืออ่านเพิ่มเติม
  5. สถานที่สำคัญ เป็นสารคดีเชิงท่องเที่ยวที่ต้องการแสดงให้เด็ก ๆ รู้จักสิ่งที่ดีมีอยู่ในประเทศชาติบ้านเมือง อาจจะแสดงออกมาในรูปของบันเทิงคดีกลาย ๆ ก็ได้โดยเขียนในแบบมีตัวละครดำเนินเรื่อง หากแต่ภาพประกอบใช้ภาพที่เป็นภาพของจริง
- วิริยะ สิริสิงห์ (2537: 13) แบ่งลักษณะของการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยแบ่งตามลักษณะเรื่องเป็น 3 ประเภทดังนี้
1. นวนิยาย ให้ความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ การบรรยายเขียนเป็นร้อยแก้ว หนังสือสำหรับเด็กที่เสนอในรูปแบบนวนิยาย มี 2 แบบคือ

1.1 เสนอเป็นเรื่องราว ได้แก่ การเล่าเรื่อง เล่านิทาน มีการบรรยายให้ผู้อ่านเห็นเป็นภาพพจน์

1.2 เสนอเป็นบทละคร สำหรับใช้แสดงบนเวที ใช้ฉาก มีบทเจรจาและท่าทางของผู้แสดงเป็นสื่อความเข้าใจ

2. สารคดี ให้ความรู้และข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ หนังสือสารคดีเหมาะกับเด็กทุกวัย การเขียนสารคดีต้องมีเนื้อหาสาระ ความรู้และข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยการศึกษาจากแหล่งความรู้ต่างๆ

3. ร้อยกรอง เป็นการเสนอเรื่องราวไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบนวนิยายหรือสารคดี เป็นคำคล้องจองตามประเภทฉันทลักษณ์ต่างๆ คือ

3.1 บทร้อยกรองสำหรับเด็ก

3.2 บทร้อยกรองสำหรับวัยรุ่น

สรุปได้ว่า การจำแนกประเภทของหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระของเรื่อง และลักษณะของเรื่องที่น่ามาเขียน เช่น เป็นนวนิยาย สารคดี หรือบทร้อยกรอง โดยมีสาระสำคัญเพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้ สนุกสนานเพลิดเพลิน และเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

#### 1.4 ลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

อาภากรณ์ อินเสมียน (2541: 28) กล่าวว่า ลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติมมี 5 ประการ ดังนี้

1. คุณภาพด้านการพิมพ์ สามารถพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบได้ชัดเจน มีสีสวยงาม ดึงดูดความสนใจของเด็ก

2. คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม จัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาเด็ก มีสีสวยงาม ดึงดูดความสนใจของเด็ก

3. คุณภาพการเขียนเรื่อง หรือผู้เขียนต้องมีความสามารถในการผูกเรื่องให้สนุก ใช้ถ้อยคำสละสลวย เด็กอ่านแล้วเข้าใจ

4. คุณภาพทางศิลปะ ควรเขียนโดยให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน เขียนอย่างประหยัด สีสันต้องเหมาะสม สวยงาม

รัตพร ชังธาดา (2531: 38-47) กล่าวว่า แนวทางในการพิจารณาและเลือกหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดี ต้องมี 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เรื่องดี คือ มีแนวคิดที่มีคุณค่า เหมาะสมกับวัยของเด็ก มีโครงเรื่องเหมาะสมกับแนวคิดสั้นๆ ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน มีตัวละคร จาก บรรยากาศ และกาลเวลาเหมาะสม เนื้อหา

สนองความต้องการตามวัย มีคุณค่าเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การดำเนินเรื่องรวดเร็ว น่าสนใจ ชวนติดตาม

2. ภาษาดี มีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาคือ คำและสำนวนต่างๆ การใช้คำ ควรสุภาพ ตรงไปตรงมา สำนวนภาษาถูกต้องตามหลักภาษาอื่นๆ ความยากง่ายพอเหมาะ ไม่วกวน คลุมเครือ

3. ภาพประกอบดี ลักษณะของภาพมีชีวิตชีวา ก่อให้เกิดจินตนาการ สอดคล้องกับ เนื้อหา ขนาด และปริมาณเหมาะสมกับวัย ตรงตามความเป็นจริง

4. รูปเล่มดี มีรูปเล่มหรือรูปทรงที่น่าสนใจ ดึงดูดใจให้หยิบอ่าน แข็งแรง ทนทาน ขนาดและปริมาณของตัวหนังสือเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและความสนใจของเด็ก ใช้วัสดุที่มีคุณภาพดี สรุปลงได้ว่าลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติมคือ เรื่องดี ภาษาถูกต้อง ภาพประกอบสวยงาม สีสดใส ดึงดูดความสนใจของเด็ก การจัดหน้า รูปเล่มสวยงาม น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กอ่านแล้วเข้าใจ

### 1.5 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาซูยี (2542: 143-144) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1.5.1 ส่งเสริมความรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์ โดยเฉพาะหนังสืออ่านเพิ่มเติม ควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะ ความคิดรวบยอด หลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญ อกงามหรือพัฒนาการในด้านต่างๆ

1.5.2 ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากจะมีเนื้อหาที่ให้อ่านเกิด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แล้ว ควรมีลักษณะที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา กล่าวคือ ส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุและผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้น ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่างๆ

1.5.3 ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากเสนอเนื้อหาสาระ ที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว ควรสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้อ่านเกิดเจตคติ ที่เหมาะสมในการนำความรู้ที่ได้อ่านไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์เป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม

1.5.4 ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะ ที่ส่งเสริมให้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือ ใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่

ความรู้และประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของผู้อ่านได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือส่งเสริมความเข้าใจอื่นๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถาม เป็นต้น

1.5.5 ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สอดแทรกคำถามช่วยๆ ต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆ ที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้งขึ้นตามความสนใจ

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ ซึ่งหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจในรายละเอียดเพิ่มขึ้น ผู้ศึกษานำหนังสืออ่านเพิ่มเติมมาใช้ โดยมีภาพประกอบ สี สันสวยงาม น่าสนใจ และน่าอ่าน นักเรียนมีความสนใจใคร่เรียนรู้ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

## 2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความประหยัด

### 2.1 ความหมายของพฤติกรรม

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของพฤติกรรมไว้หลายท่านดังนี้

อินทรีรา ชินกะธรรม (2538: 33) กล่าวว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำของบุคคลต่อกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแสดงออกโดยผู้อื่นอาจเห็นได้เช่น การยิ้ม การเดิน หรือเป็นการแสดงออกที่บุคคลอื่นเห็นได้ยากต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น การเต้นของหัวใจ พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกนั้น มีผลจากการเลือกปฏิกิริยาตอบสนองที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์นั้นๆ

วิมลสิทธิ หรยางกูร (2535: 35) กล่าวถึง พฤติกรรมของมนุษย์ว่า พฤติกรรมทางจิตหรือพฤติกรรมภายในควบคู่กับพฤติกรรมภายนอก มนุษย์มีความรู้สึกในการสัมผัส มีการรับรู้ มีการเรียนรู้ มีการจำ มีความคิด มีการตัดสินใจ รวมทั้งเกิดอารมณ์ต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายนอก ในการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมทางจิตเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

พิจิตรา กิจอิทธิ (2540: 21) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลที่ปรากฏให้เห็นภายนอกหรืออยู่ภายใน โดยอาจรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัวก็ได้

นอกจากนี้นักวิชาการต่างประเทศกล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ทั้งหลายเป็นการสะท้อนถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติ กล่าวคือ เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับชีววิทยา และอิทธิพลทางสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่บุคคลแสดงออกมาทั้งภายในและภายนอก เพื่อแสดงให้รู้ถึงความต้องการของตนเอง จะโดยรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัวก็ตาม

## 2.2 กระบวนการเกิดพฤติกรรม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 15 - 17) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของเบนจามิน เอส บลูม ว่า พฤติกรรมมีส่วนประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมด้านพุทธิปัญญา พฤติกรรมด้านนี้เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การจำ ข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถ และทักษะทางสติปัญญา การใช้วิจารณญาณเพื่อการประกอบการตัดสินใจ การประยุกต์ หรือนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผล

2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึกชอบ หมายถึง ความสนใจ ความคิดเห็น ความรู้สึก ทำที่ ความชอบ ไม่ชอบ การให้คุณค่า การปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล พฤติกรรมด้านนี้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ การรับหรือการให้ความสนใจ การตอบสนอง การให้ค่าหรือการเกิดค่านิยม การจัดกลุ่มค่านิยม และการแสดงลักษณะตามค่านิยมที่นับถือ

3. พฤติกรรมด้านปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถทางร่างกายแสดงออกมา ซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง

## 2.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

อินทรีรา ชิมกะธรรม (2538: 34) กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตัว ในรูปแบบ 4 ประการ ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังนั้น ความรู้จึงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และมีผลต่อการปฏิบัติ

2. ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กันและทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

3. ความรู้และทัศนคติต่างทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่ต้องมีความสัมพันธ์กัน

4. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม  
สำหรับนักมานุษยวิทยาได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับพลังที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ ดังนี้

1. มนุษย์แต่ละคนมีแรงขับและพลังที่จะประพฤติปฏิบัติเพื่อความอยู่รอดและมั่นคงแห่งชีวิต อันเป็นความจำเป็นพื้นฐานของสัตว์ทั้งหลาย

2. มนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่หล่อหลอมตัว จึงมักจะต้องปฏิบัติไปตามครรลองของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายส่วนตัว
  3. พลังของสังคมมีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน
  4. ความจำเป็นเบื้องต้นของชีวิตมนุษย์ และประสบการณ์ได้หล่อหลอมให้เกิดเป็นรูปแบบของมนุษย์แต่ละคนที่เรียกว่า บุคลิกภาพ
  5. แม้ว่ามนุษย์แต่ละคนจะมีบุคลิกภาพของตนเองก็ตาม เมื่อมนุษย์รวมกันอยู่กลุ่มเดียวกัน มีผลประโยชน์ร่วมกันภายในสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน ก็ย่อมเกิดเป็นบุคลิกภาพของกลุ่มขึ้นได้ ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงออกของกลุ่มด้วย
  6. มนุษย์มีสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่เขามีต่อ โลกรอบตัวออกมาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถส่งไปถึงพลังภายในที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นๆ ได้
- สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่คนคิดเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และการปฏิบัติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากที่สุดคือ ครอบครัว และเพื่อนบ้าน

#### 2.4 ความหมายของความประหยัด

ความประหยัด เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในสังคมทุกชนชาติ เพราะถ้าประชาชน ในทุกระดับเศรษฐกิจสังคม รู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินของตนอย่างมีประสิทธิภาพสังคมและประเทศชาติก็จะมีเศรษฐกิจดี มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมดังกล่าว ทำให้มีผู้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “ประหยัด” ได้หลากหลายดังนี้

อำนาจ แดงรอด (2540: 8) ให้ความหมายว่า “ประหยัด” หมายถึง การรู้จักอดออม การรู้จักบริโภคสินค้าเท่าที่จำเป็นและลดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (โครงการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย กองวิจัยทางการศึกษา 2542: 49) ได้ให้ความหมายของ “การประหยัดและการออม” หมายถึง การรู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

รังสรรค์ หนองสองห้อง (2542: 2) ให้ความหมายของความประหยัดว่า ไม่ใช่การตระหนี่ถี่เหนียว แต่หมายถึง การรู้จักใช้เงิน หรือทรัพยากรอย่างมีคุณค่า

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 667) ให้ความหมายของการประหยัดว่า ยับยั้ง ระมัดระวัง เช่น ประหยัดปาก ประหยัดคำ ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

พงศ์จิรา สินพยัคฆ์ (2542 : 60) ให้ความหมาย ความประหยัด โดยใช้คำว่า การออม หมายถึง การลดการบริโภคในปัจจุบัน เพื่อสามารถบริโภคในอนาคตได้มากขึ้น อาจกล่าวได้

ว่า การประหยัดหรือการออมคือการบริโภคอย่างฉลาด รู้จักบริโภคเศรษฐกิจทรัพย์ในปริมาณที่พอดีกับความต้องการหรือความจำเป็นจริงๆ จึงมีผลทำให้มีรายได้เหลือเก็บเป็นเงินออมเพื่อการใช้จ่ายในอนาคตได้

พินิจ ส่งเสริม (2547: 18) ได้กล่าวถึงความประหยัด โดยใช้คำว่า “มัธยัสถ์” ไว้ว่า หมายถึง การประหยัดในการใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างปานกลาง พอให้ความสุขตามความจำเป็นของชีวิต และมีความหมายตรงข้ามกับความสุรุ่ยสุร่าย ซึ่งหมายถึง ใช้อย่างไม่คิด ฟุ่มเฟือยตามความพอใจ จนลี้มนฐานะของตนเอง และถือว่าเงินทองเป็นของหมดเปลือง เมื่อหมดแล้วก็ทำให้เกิดความลำบาก ต้องเป็นหนี้สินคนอื่น ส่วนมัธยัสถ์หรือคนประหยัดนั้น ย่อมใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลรู้จักประมาณว่า ต้องใช้จ่ายอะไรบ้าง รู้ว่าสิ่งใดควรเสีย สิ่งใดไม่ควรเสีย เงินรายได้ที่หามาเมื่อเหลือจากการใช้จ่ายก็เก็บไว้เป็นทุนรอนต่อไป โดยเลือกพิจารณาแต่เฉพาะการลงทุนที่เหมาะสมมั่นคง

กาญจนา นาคสกุล (2550: Online) ให้ความหมายประหยัดว่า เป็นคำที่รับมาจากภาษาเขมรว่า บุรยัตุน แปลว่า ระวัง ในภาษาไทยใช้เฉพาะในบางเรื่อง การระวังการใช้จ่ายหรือระวังการใช้สอยสิ่งต่างๆ ไม่ให้หมดเปลืองไปโดยไม่สมควร เช่น ประหยัดเงิน การระวังการใช้จ่ายไม่ให้เกินฐานะ เกินรายได้ของตนอาจใช้ว่า ประหยัด เท่านั้นก็ได้ เช่น ถ้าเราอยู่อย่างประหยัด เงินเดือนน้อยก็พออยู่กันได้ไม่ขัดสน การประหยัดทำให้ชีวิตเป็นสุขเพราะไม่ต้องพะวงกับการเป็นหนี้ คำว่าประหยัด ถ้าไม่ระบุว่าประหยัดอะไร ก็มีความหมายว่า ประหยัดเงิน ประหยัดค่าใช้จ่าย

สรุปได้ว่า ความประหยัด หมายถึง การใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็น รวมไปถึงการรู้จักประหยัดไฟฟ้า ประหยัดน้ำ ประหยัดทรัพยากรที่มีอยู่ และการนำสิ่งของที่เหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด ให้เหมาะสมกับสภาพฐานะ ความเป็นอยู่ของส่วนตนและสังคม

## 2.5 หลักการปฏิบัติเพื่อความประหยัด

นักวิชาการยังได้ให้หลักการปฏิบัติเพื่อการประหยัด ดังนี้

กรมการศาสนา (2526: 45) ได้ให้วิธีปฏิบัติในเรื่องการประหยัดและอดออม ดังนี้

1. มีความเป็นอยู่ตามสมควรแก่สถานะ และฐานะของตน
2. มีความพอดีในการใช้จ่ายทรัพย์ ไม่สุรุ่ยสุร่าย หรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินควร
3. คำนึงถึงฐานะ และรายได้ของตน คิดก่อนจ่ายใช้เท่าที่จำเป็นเสมอ
4. ใช้ทรัพยากร เวลา และพลังงานให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
5. จัดงานและพิธีต่างๆ ตามสมควร ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
6. รู้จักเก็บทรัพย์ และหาวิธีเพิ่มพูนทรัพย์สมบัติโดยทางที่ชอบ
7. รู้จักดูแลทรัพย์ของตน และของส่วนรวม
8. รู้จักวางแผนการในการใช้จ่าย และออมด้วยความรอบคอบ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ม.ป.ป.: 50-51) เสนอแนวทางในการพัฒนาการประหยัคว่า บุคคลควรปฏิบัติดังนี้

1. มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
2. มีความพอดีในการบริโภค ละเว้นการฟุ้งเฟ้อที่เกินความสามารถ
3. ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
4. คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่าย และใช้เท่าที่จำเป็น
5. ไม่ใช้สุรุษสุร่าย ฟุ่มเฟือย ตระหนักถึงหนี้ยวงเงินไป
6. จัดงานและพิธีต่างๆ โดยใช้เท่าที่จำเป็น
7. เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปใช้ในทางที่เกิดประโยชน์
8. รู้จักใช้ ดูแลรักษา และบูรณทรัพย์ ทั้งของตนและของส่วนรวม
9. วางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร

กรมวิชาการ (2541: 70 - 71) กล่าวถึงหลักการปฏิบัติเพื่อการประหยัคว่าตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้ดังนี้

1. การใช้จ่ายทรัพย์ ควรใช้เฉพาะเพื่อเกิดประโยชน์ตามควรแก่เหตุ ได้แก่
  - 1.1 ใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตนเอง เลี้ยงมารดา บิดา บุตร ภรรยา และบริวารให้เป็นสุข
  - 1.2 ใช้เลี้ยงเพื่อนฝูงตามสมควร
  - 1.3 บำบัดอันตรายที่เกิดจากเหตุต่างๆ เช่น เจ็บไข้ มีภัยพิบัติ
  - 1.4 บริจาคเพื่อการสงเคราะห์ เช่น สงเคราะห์ญาติ ต้อนรับแขก ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย เสียภาษีให้แก่รัฐ สงเคราะห์แก่สมณะชีพราหมณ์
2. รู้จักดำรงวงศ์ตระกูลคือ
  - 2.1 ต้องแสวงหาวัตถุที่หาย
  - 2.2 ซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุด
  - 2.3 รู้จักประมาณในการบริจาค
  - 2.4 ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวต้องเป็นผู้มีศีลธรรม
3. รู้จักรักษาทรัพย์ให้มีส่วนพอกพูน เพื่อเป็นการสร้างหลักฐานทำให้มีความเป็นอยู่สุขสบาย ไม่เป็นหนี้ และสามารถประกอบการงานได้อย่างสะดวก

สรุปได้ว่า หลักการปฏิบัติเพื่อการประหยัคว่า หมายถึง การรู้จักพอดีในการใช้จ่ายทรัพย์ ไม่สุรุษสุร่าย โดยคำนึงถึงฐานะ และรายได้ของตน คิดก่อนจ่ายใช้เท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ รู้จักใช้ทรัพยากร เวลา และพลังงานให้เป็นประโยชน์มากที่สุด และรู้จักเก็บทรัพย์ หาวิธีเพิ่มพูนทรัพย์สมบัติโดยทางที่ชอบ



## 2.6 ประเภทของความประหยัด

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 10) ได้แบ่งประเภทของการประหยัดไว้ดังนี้

1. การประหยัดทรัพย์สิน หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่หรือที่หาได้ในทางที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวอย่างแท้จริงตามความจำเป็น การประหยัดทรัพย์สิน สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ดังนี้

- 1.1 แบ่งทรัพย์สินออกเป็นสัดส่วน ใช้จ่ายตามสัดส่วนให้พอดี
- 1.2 เลือกซื้อหาสิ่งของหรือเครื่องใช้ตามควรแก่ฐานะ
- 1.3 งดการใช้จ่ายในสิ่งที่เป็นต่าง ๆ
- 1.4 ไม่เที่ยวเตร่ในสถานที่เร่ร่อนต่างๆ
- 1.5 ละทิ้งค่านิยมที่ไม่ดี เช่น ใช้จ่ายของราคาแพงๆ การนิยมใช้สิ่งของมาจาก

ต่างประเทศและสิ่งของฟุ่มเฟือยต่างๆ

2. การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักคุณค่าของเวลา และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด โดยไม่ปล่อยให้เวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ การประหยัดเวลา สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ดังนี้

- 2.1 รู้จักแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วนและใช้เวลาให้ถูกทาง
- 2.2 พยายามใช้เวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- 2.3 ไม่ทำให้คนอื่นเสียเวลาเพราะตัวเราเป็นต้นเหตุ เช่น การผัดนัด

3. การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ชาติ ต้นไม้ ฯลฯ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ โดยสามารถใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าต่อตนเอง และสังคม การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ดังนี้

- 3.1 ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า
- 3.2 ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเท่าที่จำเป็น โดยให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
- 3.3 ไม่ทำลายทรัพยากรให้เสียหายหรือเสื่อมค่าโดยไม่มีเหตุอันควร
- 3.4 ต้องถือว่าทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม และเป็นของ

ส่วนรวมการทำลายทรัพยากรถือเป็นการทำลายทรัพย์สินของสังคม

- 3.5 ควรหาทางเพิ่มหรือสร้างทรัพยากรขึ้นทดแทนส่วนที่ถูกทำลายไป

สรุปได้ว่า ประเภทของการประหยัด แบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่ การประหยัดทรัพย์สิน การประหยัดเวลา และการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนควรช่วยกันประหยัดเพราะเป็นสิ่งที่สามารถหมดไปได้ จึงควรเห็นคุณค่าของความประหยัดจะช่วยให้อายุยืนอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงขอเสนอการประหยัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

### 1. การประหยัดคอคอม

เอกสารชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานการประหยัดและออมได้นิยามคำว่า ประหยัดและออม ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2542: 10-13)

การประหยัดและออม หมายถึง การรู้จักออมทรัพย์สิ้น เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนเองและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ตนและสังคม โดยแบ่งการประหยัดออกเป็น 3 ส่วนย่อย คือ

1.1 การประหยัดเวลา หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักวางแผนใช้เวลาของตนและใช้เวลาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ในเรื่องการใช้เวลาเดินทางไปโรงเรียนและเดินทางกลับบ้าน การใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัดทบทวนบทเรียน และหาความรู้เพิ่มเติม การใช้เวลาในการทำธุรกิจส่วนตัว การใช้เวลาในการนอน การพักผ่อน และทำงานอดิเรก การใช้เวลาในการช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชน และสังคม

1.2 การประหยัดเงิน หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ใช้เงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เหมาะสมกับรายรับ และมีการเก็บออมยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร ตัดสินใจใช้เงินโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความคุ้มค่า ความจำเป็นของตนเองอย่างรอบคอบ ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป

1.3 การประหยัดในด้านสิ่งของเครื่องใช้ หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักการใช้เครื่องใช้สิ่งของเครื่องใช้ทั้งของตนเองและส่วนรวมให้ได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด รักษาซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ของตนเองและส่วนรวมให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ไม่ใช้จ่ายสิ่งของเครื่องใช้อย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น ด้วยความเคยชินหรือความสะดวกสบายของตน ให้ความร่วมมือในการประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปาของส่วนรวม

สรุปได้ว่า การประหยัดหรือการอดออม จำเป็นที่นักเรียนควรให้ความสำคัญ ทั้งการประหยัดเวลา ประหยัดเงิน และประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ เพราะสิ่งเหล่านี้หากนักเรียนไม่ประหยัดย่อมส่งผลต่อตนเองและครอบครัว เพราะจะให้ประโยชน์และโทษที่ตามมาเป็นสำคัญ

### 2. การประหยัดไฟฟ้า

สำนักงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า (2540: 8 - 56) ได้กล่าวถึงแนวทางในการประหยัดไฟฟ้า การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า ดังนี้

2.1 ไฟฟ้าแสงสว่าง ควรคำนึงถึงการเลือกใช้ของฝาผนัง และเพดาน การเลือกหลอดไฟฟ้าและอุปกรณ์ประกอบที่มีประสิทธิภาพสูง การออกแบบระบบแสงสว่างไฟเหมาะสมกับงานแต่ละประเภท

2.2 ตู้เย็น ควรเลือกขนาดของตู้เย็นที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่จะใช้ มีฉนวนกันความร้อนหนาและเป็นชนิดโฟมฉนวน เลือกประเภทตู้เดียว มีปุ่มกดละลายน้ำแข็ง และตั้งไว้ในที่เหมาะสม ห่างจากฝาผนัง 15 เซนติเมตร และควรใช้ตู้เย็นที่ติดฉลาก เบอร์ 5 เพื่อประหยัดไฟฟ้า

2.3 โทรทัศน์ เครื่องที่มีขนาดใหญ่จะใช้พลังงานไฟฟ้ามากกว่าเครื่องเล็ก โดยระบบรีโมทคอนโทรลจะกินไฟมากกว่าระบบทั่วไป ควรเปิดโทรทัศน์เมื่อถึงรายการที่จะดู ไม่เสียบปลั๊กไฟค้างไว้หรือติดตั้งเครื่องตั้งเวลา

2.4 เครื่องปรับอากาศ ควรเลือกขนาดของเครื่องปรับอากาศให้เหมาะสมกับขนาดของห้อง เครื่องปรับอากาศที่มีค่าบีทียู/ชั่วโมงมาก จะใช้กำลังไฟฟ้ามก และควรใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการใช้งาน

2.5 พัดลม จะใช้กำลังไฟฟ้าประมาณ 70-100 วัตต์ พัดลมตั้งพื้นหรือพัดลมตั้งโต๊ะใช้กำลังไฟฟ้าประมาณ 25-75 วัตต์ ควรใช้พัดลมแทนเครื่องปรับอากาศเพราะกินไฟน้อยกว่า ควรปิดพัดลมตั้งปลั๊กออกทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน

2.6 เตารีดไฟฟ้า ควรปรับความร้อนให้เหมาะสมกับชนิดของผ้าที่จะรีด ควรรีดในปริมาณที่มากพอควร ไม่พรมน้ำมากเกินไป และควรดึงปลั๊กออกเพื่อตัดกระแสไฟฟ้าของเตารีดก่อนเสร็จสิ้นการรีด

2.7 หม้อหุงข้าว เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวกและประหยัดเวลา ในการประกอบอาหาร จะต้องเลือกให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อประหยัดไฟฟ้า

2.8 กาดม้ไฟฟ้า จะใช้กำลังไฟฟ้าประมาณ 500-1,300 วัตต์ จึงควรประหยัดพลังงานไฟฟ้าด้วยการใส่น้ำให้เหมาะสมกับความต้องการใช้แต่ละครั้งและถอดปลั๊กเมื่อเลิกใช้

2.9 เครื่องซักผ้า เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้ไฟฟ้า ประมาณ 400-3,000 วัตต์ เพื่อประหยัดพลังงานไฟฟ้าควรแช่ผ้าก่อนนำไปซักในเครื่อง และใส่ปริมาณผ้าให้เหมาะสมขนาดของเครื่อง

2.10 เครื่องทำน้ำอุ่นในห้องน้ำ เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้ไฟฟ้าประมาณ 900-4,800 วัตต์ ตามขนาดของแต่ละเครื่อง เพื่อประหยัดพลังงานไฟฟ้า ควรปิดเครื่องทุกครั้งเมื่อใช้น้ำในปริมาณที่เพียงพอ ไม่ควรเปิดน้ำทิ้งไว้หรือมีน้ำรั่วจากฝักบัว เพราะเครื่องจะทำงานตลอดเวลา ทำให้สิ้นเปลืองไฟฟ้ามก

สรุปได้ว่า การประหยัดไฟฟ้าจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าควรพิจารณาในเรื่องของขนาดของเครื่องใช้ไฟฟ้าแต่ละชนิดว่ามีปริมาณการใช้ไฟฟ้าหรือจำนวนวัตต์มากน้อยเพียงใด ความเหมาะสมกับปริมาณของงานที่ต้องใช้ในแต่ละครั้งและประสิทธิภาพของอุปกรณ์ เพื่อช่วยให้ประหยัดไฟฟ้าของเครื่องใช้แต่ละชนิด

### 3. การประหยัดน้ำ

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (2543) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัดว่า ปัจจุบันน้ำประปาที่เราใช้มาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ผ่านกระบวนการ กรองและฆ่าเชื้อจนสะอาดและบริโภคได้ ดังนั้น การใช้น้ำอย่างประหยัด จึงเป็นการประหยัด พลังงานได้ทางหนึ่ง พฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัด ได้แก่

- 3.1 การใช้หัวก๊อกน้ำที่มีอุปกรณ์ควบคุมอัตราการไหลของน้ำ
- 3.2 ปิดก๊อกน้ำในระหว่างแปรงฟัน สระผม หรือโกนหนวด
- 3.3 ใช้ไม้กวาดในการกวาดพื้นแทนการใช้น้ำฉีดเพื่อทำความสะอาด
- 3.4 ล้างรถด้วยฟองน้ำหรือร่อนน้ำใส่ถังแทนการใช้น้ำสายยางฉีดน้ำโดยตรง
- 3.5 ใช้น้ำจากการซักล้าง เช่น น้ำสุดท้ายของการซักผ้า หรือน้ำจากการถูพื้น

เพื่อรดน้ำต้นไม้ แทนการใช้น้ำประปาโดยตรง

ปฐม สุขนรชาติ (2538: 12) กล่าวถึง วิธีการรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัด ดังนี้

1. การอาบน้ำ การอาบน้ำด้วยฝักบัวแต่ละครั้งใช้น้ำ 20 ลิตรต่อคน จึงควรปิดก๊อก น้ำขณะถูสบู่ เพราะถ้าเปิดทิ้งไว้ 10 นาที จะสูญเสียน้ำประมาณ 90 ลิตร แต่ถ้าอาบน้ำในอ่างจะใช้น้ำ 110 ลิตรต่อครั้ง
2. การโกนหนวด ใช้น้ำจริงประมาณครึ่งลิตร ถ้าเปิดน้ำทิ้งไว้ขณะโกนหนวด เพียง 2 นาที จะเสียน้ำประมาณ 18 ลิตร
3. การแปรงฟัน ควรใช้ขันหรือแก้วรองจากก๊อกน้ำ เพราะถ้าเปิดทิ้งไว้ 5 นาที จะ เสียน้ำ ประมาณ 45 ลิตร
4. โถชักโครก แต่ละเครื่องใช้น้ำประมาณ 9 - 13 ลิตรในแต่ละวันถ้าใช้ชักโครก ให้น้อยลงก็จะประหยัดน้ำได้ สำหรับชักโครกแบบที่มีถังเก็บน้ำ เราควรใช้อิฐมอมูหรือถังพลาสติก บรรจุน้ำขนาด 1-2 ลิตร ใส่ไว้ในถัง เพื่อลดปริมาณน้ำใช้
5. การล้างผักผลไม้/ล้างถ้วยชาม ควรล้างในภาชนะ อย่าล้างจากก๊อกน้ำโดยตรง เพราะจะทำให้เสียน้ำ 45 ลิตร ใน 5 นาที
6. การซักผ้า ถ้าซักผ้าด้วยมือ ควรแช่ผ้าก่อนแล้วจึงซักด้วยน้ำสะอาด 2 ครั้ง จะ ใช้น้ำประมาณ 40 ลิตร อย่าเปิดน้ำทิ้งไว้ขณะซักผ้า เพราะจะทำให้เสียน้ำประมาณ 180 ลิตร ในเวลา 20 นาที นอกจากนี้ยังสามารถนำน้ำไปใช้ล้างห้องน้ำหรือรดน้ำต้นไม้ได้ ถ้าหากซักผ้าด้วยเครื่อง จะต้องใช้น้ำประมาณ 130 ลิตรต่อครั้ง
7. การล้างรถ ไม่ควรใช้น้ำสายยางฉีดในการล้างรถควรใช้ถังใส่น้ำและใช้ผ้าชุบน้ำ มาเช็ดถู

8. การรดน้ำต้นไม้ ควรใช้กระป๋องฝักบัว ไม่ควรใช้สายยางฉีด

พันทิพา กัลยาเรณ (2538: 26) กล่าวถึงความรู้ ความเข้าใจในการประหยัดน้ำ ดังนี้

1. การใช้น้ำตามความจำเป็นอย่างประหยัด เช่น อาบน้ำโดยใช้ฝักบัวแทนการอาบน้ำในอ่าง การล้างจานในกะละมังแทนการล้างจากก๊อกน้ำ เป็นต้น
2. การลดความสูญเปล่า ในการใช้น้ำโดยวิธีการต่างๆ เช่น การซ่อมหรือเปลี่ยนท่อน้ำประปาที่รั่ว การปิดก๊อกน้ำให้สนิทเมื่อเลิกใช้น้ำแล้ว เป็นต้น
3. การนำน้ำมาใช้ประโยชน์ให้เต็มที่ เช่น การนำน้ำที่เหลือจากการล้างจานน้ำสุดท้ายไปรดน้ำต้นไม้ หรือนำน้ำที่เหลือจากการซักผ้าไปถูบ้าน เป็นต้น
4. การรักษาสิ่งแวดล้อม

#### 4.1 ความหมายของปัญหาสิ่งแวดล้อม

สมพงษ์ ทองใบ (2538 : 6) กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์อย่างไม่ประหยัดและขาดความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะและอื่นๆ ต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์อย่างไม่ประหยัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก ทำให้เกิดมลพิษ เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ

#### 4.2 สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม

เกษม จันทร่แก้ว (2540 : 82 - 87) ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมในอีกแง่มุมหนึ่งดังนี้

1. การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว มีผลทำให้การใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันการเกิดของเสียจากการใช้ทรัพยากรจึงสูงขึ้นจนเกินระดับที่ธรรมชาติจะรองรับไว้ได้
2. การใช้ที่ดิน ส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้ที่ดินผิดพลาด เช่น การตั้งบ้านเรือนบนภูเขาสูงของชาวเขา ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมาย ซึ่งการแก้ไขต้องใช้เงิน เวลา บุคคล และเทคโนโลยีสูง
3. การทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตามมา เช่น อุทกภัย ความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำ การรุกรานน้ำเค็มของแม่น้ำสายสำคัญ
4. มลพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้วัตถุมีพิษทุกประเภท ซึ่งเกิดจากกิจกรรมทุกรูปแบบ เช่น การเกษตร อุตสาหกรรม กิจการทหาร บ้านเรือน การพักผ่อนหย่อนใจและการทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

5. การเกษตรกรรม การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทยขึ้นกับการขยายพื้นที่ในแนวกว้าง ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลงเกิดการขาดแคลนที่ดินทำกิน ดินขาดการบำรุง เกิดการพังทลายของดิน การตกค้างของสารพิษทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา

6. อุตสาหกรรม พื้นที่ตั้งโรงงานไม่เหมาะสม รวมถึงการปล่อยของเสียของโรงงานอุตสาหกรรมโดยขาดการควบคุมและบำบัด เช่น การปล่อยน้ำเสีย ควันพิษ เป็นต้น

7. เมืองและชุมชน เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำเสียจากชุมชน ปัญหาขยะ รวมถึงความแออัดของเมืองยังส่งผลต่อปัญหาการจราจร เป็นต้น

สรุปได้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก สภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์และการบริโภค กระบวนการผลิต การใช้ผลิตภัณฑ์ที่อันตราย

#### 5. การนำขยะไปรีไซเคิล

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 (2548 : 2 - 3) กล่าวว่า ขยะรีไซเคิล หมายถึงขยะที่สามารถนำมาผ่านกระบวนการผลิตเพื่อนำมาใช้ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ เป็นต้น

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2546 : 8) กล่าวว่า การทิ้งขยะรีไซเคิลไปพร้อมกับขยะอื่นๆ เป็นการทิ้งเงินลงถังขยะ ทั้งนี้เพราะขยะรีไซเคิลเป็นขยะที่ขายได้ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ขยะรีไซเคิลที่นิยม แยกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ/อโลหะ

1. แก้ว แก้วเป็นวัสดุผิวเรียบ แข็งใส แต่เปราะบางแตกร้าวง่าย แก้วเป็นขยะที่ไม่ย่อยสลาย แต่นำไปรีไซเคิลได้ ได้แก่ ขวดแก้วต่างๆ

2. กระดาษ ในบรรดาขยะรีไซเคิลนั้น กระดาษเป็นวัสดุที่ย่อยสลายง่ายที่สุด เพราะผลิตจากเยื่อไม้ธรรมชาติ

3. พลาสติก พลาสติกเป็นวัสดุที่สังเคราะห์มาจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมหรือน้ำมันดิบ มีหลายประเภทและนำมาใช้ผลิตเป็นสินค้ามากมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งที่มีขนาดเล็กอย่างฝาจากน้ำปลาไปจนถึงขนาดใหญ่อย่างท่อเอสลอน พลาสติก เป็นขยะย่อยสลายยากมากและคงตัวยาวนานในดิน การรีไซเคิลจึงเป็นการจัดการขยะพลาสติกที่เหมาะสมที่สุด

4. โลหะและอโลหะ โลหะและอโลหะมีหลากหลายชนิด ระยะเวลาในการย่อยสลายประมาณ 80 - 100 ปี การนำโลหะและอโลหะมารีไซเคิลจะช่วยลดการใช้วัตถุดิบร้อยละ 9 และช่วยลดการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า การนำขยะมารีไซเคิลนั้น ถือเป็นการนำเอาวัสดุที่เหลือใช้นำมาใช้ได้อีกโดยผ่านกระบวนการผลิต ซึ่งวัสดุที่นำกลับมาใช้ได้อีก แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก และ โลหะ/อโลหะ

### 3. การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัยในประเด็นต่อไปนี้ ความหมายของการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตพิสัย ธรรมชาติของคุณลักษณะทางจิตพิสัย และระดับขั้นพัฒนาการของคุณลักษณะด้านจิตพิสัยของเบนดูรา (Bandura) ดังนี้

#### 4.1 ความหมายของการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตพิสัย

การพัฒนาจิตพิสัย หมายถึง การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การยอมรับความพอใจ เห็นคุณค่าของการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตใจ พฤติกรรม เพื่อให้เป็นคนดี มีคุณลักษณะตามที่พึงประสงค์ของสังคม

#### 4.2 ธรรมชาติของคุณลักษณะทางจิตพิสัย

สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ อธิบายว่า คุณลักษณะทางจิตพิสัยของบุคคลที่ซึ่งรูปร่างแบบทางอารมณ์ หรือความรู้สึก มีธรรมชาติที่แสดงถึงลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ

**4.2.1 เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ หรือความรู้สึก** ซึ่งมีอยู่ในทุกๆ คน และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไข และสถานการณ์แวดล้อม บุคคลอาจแสดงออกให้เห็นได้ทั้งในรูปแบบของชนชาติ หรือในรูปแบบของการเสแสร้งขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมในช่วงเวลาการแสดงออก และเจตนาของผู้แสดง

**4.2.2 เป็นคุณลักษณะที่มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล** บุคคลอาจมีความรู้สึกเหมือนกัน แต่มีพฤติกรรมแสดงออกแตกต่างกัน หรือในบางครั้งอาจแสดงพฤติกรรมเหมือนกัน แต่ความรู้สึกอาจแตกต่างกันได้ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่อาจตัดสินใจได้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลในสถานการณ์หนึ่งว่าถูกหรือผิดเหมือนการตัดสินด้านความรู้ความคิด นอกจากจะตัดสินโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของกลุ่มสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ เพื่อหาข้อสรุปออกมาว่าพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในสถานการณ์นั้นเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมนั้นๆ หรือไม่เท่านั้น และเมื่อสังคมเปลี่ยนไปหรือต่างสังคมกัน เกณฑ์ปกติหรือมาตรฐานย่อมเปลี่ยนไปผลการตัดสินว่าเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่อาจเปลี่ยนไปได้เช่นกัน

**4.2.3 เป็นคุณลักษณะที่มีทิศทางของการแสดงออกได้สองทาง** คือ ตรงข้ามกัน เช่น ขยัน - ขี้เกียจ ซื่อสัตย์ - คดโกง รัก -เกลียด หรืออาจจะเรียกรวมๆ ว่า ทิศทางบวกหรือลบ โดยทั่วไปแล้วทิศทางบวกจะเป็นที่พึงปรารถนาบ่อยครั้งกว่าทิศทางลบ ทิศทางบวก ดังกล่าว ได้แก่ รัก ชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ แต่บางครั้งทิศทางลบก็อาจจะใช้ได้ในเรื่องที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม เช่น เกลียดคอบายมุข ไม่ชอบความสกปรก รังเกียจยาเสพติด เป็นต้น

**4.2.4 เป็นคุณลักษณะที่มีระดับ ปริมาณ ความเข้มที่อาจเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างกันได้**

**4.2.5 เป็นคุณลักษณะที่มีเป้าหมาย** กล่าวคือ บุคคลใดจะเกิดความรู้สึก หรือ อารมณ์ขึ้นมาลอยๆ ไม่ได้ จะต้องเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อเป้าหมาย ซึ่งอาจจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์ กระบวนการ หลักการ วิชา หรือสภาวะใดๆ ก็ได้ เช่น ขยันทำงานบ้าน ขี้เกียจดูหนังสือ และเมื่อเปลี่ยนเป้าหมายแล้ว ความรู้สึกหรืออารมณ์อาจเปลี่ยนได้ทั้งทิศทางและความเข้ม

### 4.3 ระดับขั้นพัฒนาการของคุณลักษณะด้านจิตพิสัย

ระดับพัฒนาการคุณลักษณะด้านจิตพิสัยตามแนวทฤษฎีพัฒนาการของ แครธวอล บลูม และมาเซีย (Krahwahl, Bloom and Masia, 1964: 11-16) ได้จัดลำดับพัฒนาการ ไว้ดังนี้

**4.3.1 ขั้นการรับรู้** เป็นจุดเริ่มต้นที่จะเรียนรู้ในเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเป็นจุดสำคัญยิ่งในการเรียนการสอนหรือการทำงาน

**4.3.2 ขั้นการตอบสนอง** เป็นขั้นที่บุคคลจะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ตนรับรู้

**4.3.3 การเห็นคุณค่า** เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มเห็นคุณค่าประโยชน์ของสิ่งที่เขารับรู้และสิ่งที่เขาตอบสนองแล้ว

**4.3.4 การจัดระบบ** เป็นขั้นที่บุคคลจะรวบรวมสิ่งที่เป็นคุณค่าไว้ในจิตใจหลายอย่าง ซึ่งจะทำให้เกิดระบบภายใน โดยเขาพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับและเห็นคุณค่า

**4.3.5 การสร้างลักษณะนิสัย** เป็นขั้นที่บุคคลจะยึดติดกับระบบจนเป็นลักษณะเฉพาะของตัวเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไป

สรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัย ต้องศึกษาพัฒนาการด้านจิตพิสัยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วให้ระยะเวลาในการพัฒนาพอสมควร เพราะจิตพิสัยเป็นเรื่องของความรู้สึก



#### 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

##### งานวิจัยในประเทศ

วิชิต อิศระวิริยกุล (2527: 76-78) ได้ทดลองสอนการประหยัดแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากเด็กที่ได้รับการทดสอบด้วยเครื่องมือวัดขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ เป็น 3 ชั้นคือ ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่นามธรรม ชั้นละ 30 คน จากนั้นได้สุ่มเด็กในแต่ละชั้นการพัฒนาทางสติปัญญาดังกล่าวเข้ากลุ่ม 3 กลุ่มๆ ละ 30 คน คือ กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีทั้ง 3 ชั้น คือ พัฒนาการทางสติปัญญาชั้นละ 10 คน รวมเป็น 90 คน ทำการทดลองวัดความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการประหยัดก่อนการทดลอง หลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ที่ได้ทดลองสอนโดยใช้เวลา 2 วัน และทดสอบทันที เมื่อสิ้นสุดการสอน หลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ ได้ทดสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความคงทนของการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดามีความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อการประหยัดเพิ่มขึ้น และกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การประหยัดไม่แตกต่างกันจากกลุ่มที่สอน โดยใช้วิธีสอนแบบธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่แตกต่างกันในเรื่องทัศนคติต่อการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเด็กชั้นพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันมีการรับรู้คุณธรรมในเรื่องการประหยัดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่สอน โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนของการเรียนรู้มากกว่าวิธีสอนแบบธรรมดา

พันคำ มีโพทอง (2533 : 91-109) ได้ทำการศึกษาค่านิยมพื้นฐานห้าประการของครูผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปริมาณการได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากผู้ปกครองสูง จะมีค่านิยมพื้นฐานทั้งด้านความรักชาติ ด้านประหยัดและอดออม ด้านการมีระเบียบวินัย ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการพึ่งตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากผู้ปกครองในปริมาณต่ำ

พวงพยอม ชิดทอง (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน ได้รับการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้

ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามการประหยัด โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง และ โปรแกรมการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีการประหยัดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีการประหยัดสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีการประหยัดสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รพีพรรณ อักษรสวัสดิ์ (2539: 58) ได้ทดลองให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มที่ 1 ให้เป็นปรึกษาเป็นรายบุคคล กลุ่มที่ 2 ให้การปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เครื่องมือวัดการประหยัดคือ แบบสอบถามความประหยัด มีจำนวน 30 ข้อ หลังการทดลองพบว่า นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังให้การปรึกษาเป็นรายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังให้การปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีการประหยัดแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนที่นักเรียนได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีการประหยัดมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บรรยง อากกล้า (2542: บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการประหยัด และการตรงต่อเวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชา จริยศึกษา ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการประหยัดและการตรงต่อเวลาสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดาวเรือง เหมวรงค์กุล (2542: บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติ ในการประหยัดไฟฟ้าระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนที่อยู่และไม่อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองลำปาง จำนวน 353 คน จำแนกเป็นนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ และไม่อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียว กลุ่มละ 178 คน และ 175 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนโครงการห้องเรียนสีเขียวมีความรู้เรื่องและประหยัดไฟฟ้าและแหล่งกำเนิดไฟฟ้าในระดับดี และมีการปฏิบัติการประหยัดไฟฟ้าระดับสูง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียว

มีความรู้ระดับปานกลาง แต่มีการปฏิบัติการประหยัดไฟฟ้าระดับดี 2) นักเรียนที่อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียว มีความรู้เรื่องการประหยัดและแหล่งกำเนิดไฟฟ้ามากกว่านักเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 3) นักเรียนที่อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียวมีการปฏิบัติการประหยัดไฟฟ้ามากกว่านักเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

นวลจันทร์ วิเศษ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่กำหนดให้เรียนในช่วงชั้นที่ 2 เป็นนามธรรม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหายาก และมีปัญหาในการเรียนรู้

อนก แท้สูงเนิน (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยด้านความสะอาดและด้านความประหยัดของนักเรียน โรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม กลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม จำนวน 486 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบบันทึก และแบบทดสอบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ผลการพัฒนาพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความประหยัด ด้านมีวินัยและด้านรักษาความสะอาด ตามลำดับ และนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเดินทางมาเรียนอย่างตรงเวลา การรักษาความสะอาดและการประหยัดทรัพยากรต่างๆ ภายในโรงเรียนดีขึ้น

พินิจ ส่งเสริม (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ด้านความประหยัดของนักเรียนบ้านหนองจักษ์ อำเภอมืองจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า 1) ด้านการประหยัดทรัพย์ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ มีความเข้าใจการจัดกิจกรรมโฮมรูม สามารถสร้างแผนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดทรัพย์ของนักเรียน ได้นำแผนการเรียนรู้มาใช้สอดแทรกในการสอน โดยใช้เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กระบวนการกลุ่ม ดำเนินงานตามกำหนดไว้ทุกครั้ง ผลการดำเนินกิจกรรมโฮมรูมด้านความประหยัดของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการประหยัดทรัพย์ดีขึ้น ได้แก่ การรู้จักสัดส่วนรายได้ของตนเอง ความจำเป็น รู้จักเลือกซื้อของที่สามารใช้ได้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด ไม่ฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร่าย เลือกใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็น โดยแบ่งทรัพย์ออกเป็นสัดส่วน ใช้จ่ายตามสัดส่วนให้พอดีละทิ้งค่านิยมที่ไม่ดี เป็นที่พอใจของผู้ให้ข้อมูล ยังมีนักเรียนบางส่วนยังไม่ประหยัดเงินและออมเงินและใช้สิ่งของที่ฟุ่มเฟือย 2) ด้านการประหยัดเวลา ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโฮมรูมด้านการประหยัดเวลาของนักเรียน สามารถสร้างแผนการเรียนรู้ด้านการประหยัดเวลา การนำแผนการเรียนรู้ไปสอดแทรกในการสอนในกิจกรรม

โฮมรูมได้ตามแผนที่กำหนด มีการสังเกตและการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ด้านการประหยัดเวลาปฏิบัติได้ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้เป็นที่พอใจของผู้ให้การ นิเทศ ได้แก่ การรู้จักคุณค่าของเวลาและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ โดยรู้จักแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วน และใช้เวลาให้ถูกทาง พยายามใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ขึ้นเป็นที่พอใจของผู้ที่ให้ข้อมูลยังมีนักเรียน บางส่วนเข้าเรียนสายไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ 3) ด้านการประหยัดทรัพยากร ธรรมชาติครู มีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรม โฮมรูมด้านการประหยัดทรัพยากรชาติของนักเรียน สามารถ สร้างแผนการเรียนรู้ด้านการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติการนำแผนการเรียนรู้ไปสอดแทรกใน การสอนในกิจกรรมโฮมรูมได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในแผน ได้ทำการสังเกต และประเมินผล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านการประหยัด ได้แก่ การรู้จักประโยชน์และคุณค่าของ ทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ น้ำ อากาศ ดิน ไม้ ที่มีตามธรรมชาติ โดยใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าเท่าที่จำเป็น โดยให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ไม่ทำลายทรัพยากรให้เสียหาย หรือเสื่อมค่าโดยไม่มีเหตุอันควร ถือว่า ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อสังคม และเป็นของส่วนรวม การทำลายทรัพยากร ถือว่าเป็นการทำลายทรัพย์สินของสังคม ปฏิบัติได้ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ เป็น ที่พอใจของผู้ให้ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นที่นำกิจกรรมโฮมรูมเพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้าน การประหยัด 3 ด้าน จากการสังเกตของครูปฏิบัติการสอนคนอื่นๆ จากการสังเกตของนักเรียน ในชั้นอื่นๆ ก็ให้ข้อมูลตรงกัน พฤติกรรมด้านการประหยัดของนักเรียน 3 ด้านซึ่งจะเห็นได้จาก นักเรียนมีความตรงต่อเวลาดีขึ้นรู้จักประหยัดทรัพย์มากขึ้น และใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสมด้านการ ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ นักเรียนช่วยเหลือในการเปิดปิดน้ำประปาของโรงเรียนและใช้จ่าย อย่างประหยัดมีการช่วยเหลือในการปิดเปิดสวิทซ์ไฟฟ้าแสงสว่างและพัดลม ในห้องเรียนซึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวที่สังเกตเห็นมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากหลังดำเนินการพัฒนาจนเป็นที่พอใจของ ผู้ร่วมศึกษา

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าการประหยัดเป็นสิ่งที่พึงกระทำในทุกบุคคล ถ้าคนเรา รู้จักการประหยัดดอดออมไม่ว่าจะเป็นการประหยัดเงิน ประหยัดเวลา ประหยัดไฟฟ้า ประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติ จะทำให้ตนเอง คนในครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และยังทำให้สังคม ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นอีกด้วย

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานีครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 84 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

#### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูมและมีการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมในชั้นจัดการเรียนรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมของ เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป ซึ่งเป็นสื่อแห่งการเรียนรู้เพื่อชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 เล่ม ได้แก่เรื่อง ความฝันของชะเอม หนังสืออ่านเพิ่มเติมของ Jean-Rene Gombert แปลโดย ธนรัช ไชยแสน จำนวน 4 เล่ม ได้แก่เรื่อง ฉันทปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน ฉันทปิดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ ฉันทรู้จักกินเพื่อรักษาสีงแวดล้อม ฉันทคัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล และแบบประเมินพฤติกรรมความประหยัด

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีมีความประหยัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาสอนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 10 ชั่วโมง มีวิธีการสร้างดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หนังสือคู่มือครู หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของกรมวิชาการ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับความประหยัด

2.1.2 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดของบลูม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการรับรู้ 2) ขั้นการตอบสนอง 3) ขั้นการเห็นคุณค่า 4) ขั้นการจัดระบบ และ 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย โดยแบ่งสาระสำคัญของเนื้อหา ออกเป็น 5 เรื่อง จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนเวลา 10 ชั่วโมง

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา เวลา และความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์

2.1.5 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องเชิงเนื้อหาได้ค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา 1.00 ทุกแผนการจัดการเรียนรู้

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

2.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทสรสงครามศรี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบเจาะจงคือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน อ่อน 1 คน เพื่อดูความเหมาะสม เวลา สรุปผล แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทสรสงครามศรี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบเจาะจง คือ นักเรียนเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

2.1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทสรสงครามศรี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.1.11 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนาคสมุทรสงคราม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 28 คน

2.2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นการนำหนังสือที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงไม่มีการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 5 เล่ม ซึ่งเป็นของเรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป เป็นสื่อแห่งการเรียนรู้เพื่อชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ความฝันของชะเอม จำนวน 1 เล่ม หนังสืออ่านเพิ่มเติมของ Jean-Rene Gombert แปลโดย ธนรัช ไชยแสน จำนวน 4 เล่ม ได้แก่เรื่อง ฉันทปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน ฉันทปิดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ ฉันทรู้จักกินเพื่อรักษาสัตว์เลี้ยง ฉันทัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล

### 2.3 แบบประเมินพฤติกรรมการประหยัด

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน โดยมีวิธีการสร้างดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการประหยัด

2.3.2 ศึกษาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตจากหนังสือเทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยของ บุญธรรม กิจปริดาวิสุทธิ์ (2534: 39-52)

2.3.3 สร้างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในด้านที่ต้องการสังเกต ซึ่ง ได้แก่ การประหยัดเงิน การประหยัดไฟฟ้า การประหยัดน้ำ การรู้จักกินเพื่อรักษาสัตว์เลี้ยง และการนำสิ่งของที่เหลือใช้มารีไซเคิล

2.3.4 นำเครื่องมือสร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา ความเหมาะสมและความสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา

2.3.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมพิจารณาความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของเครื่องมือ โดยตรวจสอบพฤติกรรมทุกข้อ ได้ค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา 1.00 สามารถนำไปใช้สังเกตพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้

2.3.6 นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

ผลการสร้างเครื่องมือประเมินพฤติกรรมการประหยัด ได้รายละเอียดดังนี้

#### การประหยัดเงิน

1. การใช้จ่ายเงินของนักเรียนแต่ละคนเมื่อมาถึงโรงเรียน โดยสังเกตการไปซื้ออาหารและขนมในโรงอาหารของนักเรียน

2. การออมเงินกับคุณครูในห้องเรียน
3. การแบ่งเงินจากการออมไว้ใช้จ่ายในตอนกลางวัน

#### การประหยัดไฟฟ้า

1. นักเรียนปิดพัดลมที่เปิดทิ้งไว้ในห้องเรียน
2. นักเรียนปิดโทรทัศน์ในขณะที่กำลังเรียนหนังสือ
3. นักเรียนไม่เปิดพัดลมในตอนเช้าตามข้อตกลงของห้องเรียน
4. การเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้เมื่อไม่ใช้ขณะที่เดินไปรับประทานอาหารกลางวัน
5. นักเรียนเปิดโทรทัศน์ตอนพักกลางวันเพื่อดูการ์ตูนหรือเล่นเกม
6. การปิดไฟฟ้าของนักเรียนตามห้องต่างๆ เมื่อนักเรียนพบหรือเดินผ่านห้องนั้นๆ
7. การปิดไฟตามอาคารต่างๆ เมื่อพบเห็นว่าเปิดไว้ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์
8. นักเรียนไปปิดพัดลมเมื่อเปิดทิ้งไว้ตามห้องต่างๆ
9. การเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้เมื่อไม่มีใครอยู่ในห้องตามห้องเรียนต่างๆ หรือห้องพักครู
10. การเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้ตามที่สาธารณะในโรงเรียนหรือมุมต่างๆ

#### การประหยัดน้ำ

1. การเปิดก๊อกน้ำให้น้ำไหลทิ้งในขณะที่แปรงฟัน
2. การเปิดน้ำทิ้งไว้ตามแหล่งต่างๆ
3. การใช้แก้วน้ำในขณะที่แปรงฟัน
4. ปิดก๊อกน้ำตามแหล่งต่างๆ ในโรงเรียนที่เปิดน้ำทิ้งไว้
5. ดื่มน้ำไม่หมดแล้วเทน้ำทิ้งลงพื้น
6. เปิดน้ำมาล้างมือ ล้างเท้า
7. ฉีดน้ำด้วยสายยางเล่นกับเพื่อน
8. รดน้ำต้นไม้หน้าอาคารเรียน พร้อมทั้งเล่นน้ำไปด้วย
9. นำถุงนมไปล้างเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ (ไว้ขาย ทำงานประดิษฐ์ นำไปรีไซเคิล) โดยใช้ น้ำมากเกินความจำเป็น หรือเปิดน้ำแรงจนเกินไป

ไซเคิล) โดยใช้ น้ำมากเกินความจำเป็น หรือเปิดน้ำแรงจนเกินไป

10. นำน้ำที่ถูพื้นห้องเสร็จแล้วมารดต้นไม้

#### การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

1. ล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร
2. ไม่ซื้อขนมที่มีสีสังสวยงาม ไม่เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย
3. รับประทานอาหารเข้าก่อนมาโรงเรียน
4. ซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย



5. กินอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ตามฤดูกาล
6. นำแก้วน้ำของตนเองไปชื่อน้ำมาเพื่อรับประทาน ไม่ต้องใช้แก้วของแม่ค้า
7. ทานขนมกรุบกรอบ หรืออาหารสำเร็จรูป แล้วทิ้งไม่เป็นที่

#### การนำขยะไปรีไซเคิล

1. รู้จักนำสิ่งของเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์
2. รู้จักแยกขยะสิ่งของที่ใช้แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีก
3. นำขยะไปทิ้งได้ถูกต้องตามถังแยกขยะ
4. เห็นคุณค่าของสิ่งของเหลือใช้
5. นำกล่องนมไปประดิษฐ์ ขาย หรือรีไซเคิล

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเองดังนี้

3.1 นำแบบประเมินพฤติกรรมความประหยัด ที่ผ่านกระบวนการหาค่าคุณภาพมาแล้ว ไปสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง ในการสังเกตได้สังเกตเฉพาะช่วงเวลาอยู่ใน โรงเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ที่เปิดทำการสอน รวม 10 วัน วันละ 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน บันทึกข้อมูลเก็บคะแนนไว้

3.2 ก่อนดำเนินการทดลอง ในชั่วโมงแรก ผู้ศึกษาได้แนะนำชี้แจง ให้นักเรียนทราบ ถึงคำแนะนำในการใช้สำหรับนักเรียนว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดนี้มีทั้งหมด 5 เล่ม

3.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งขั้นตอนการสอน ในชั้น กิจกรรมการเรียนรู้เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการรับรู้ ขั้นการตอบสนอง ขั้นการเห็นคุณค่า ขั้นการจัดระบบ และขั้นการสร้างลักษณะนิสัย)

3.4 หลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้ศึกษาได้นำแบบประเมินพฤติกรรมความ ประหยัดมาสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหลังเรียนอีกครั้ง โดยใช้ช่วงเวลาเดิม 3 ระยะเวลา คือ 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน แล้วตรวจให้คะแนน

3.5 นำคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมก่อนและหลังเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐาน

#### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังที่กล่าวมาแล้ว ได้นำผลการสังเกต พฤติกรรมพฤติกรรมความประหยัดก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้นั่งสื่อบทเรียนเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมประหยัคของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคนวมุทรวงเคราะห้ จังหวัคอบลราชธานี” มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัคที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้นั่งสื่อบทเรียนเพิ่มเติม
2. ข้อสังเกตที่ได้จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นั่งสื่อบทเรียนเพิ่มเติมที่มีต่อพฤติกรรมประหยัคของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

#### 1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัคที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้นั่งสื่อบทเรียนเพิ่มเติม

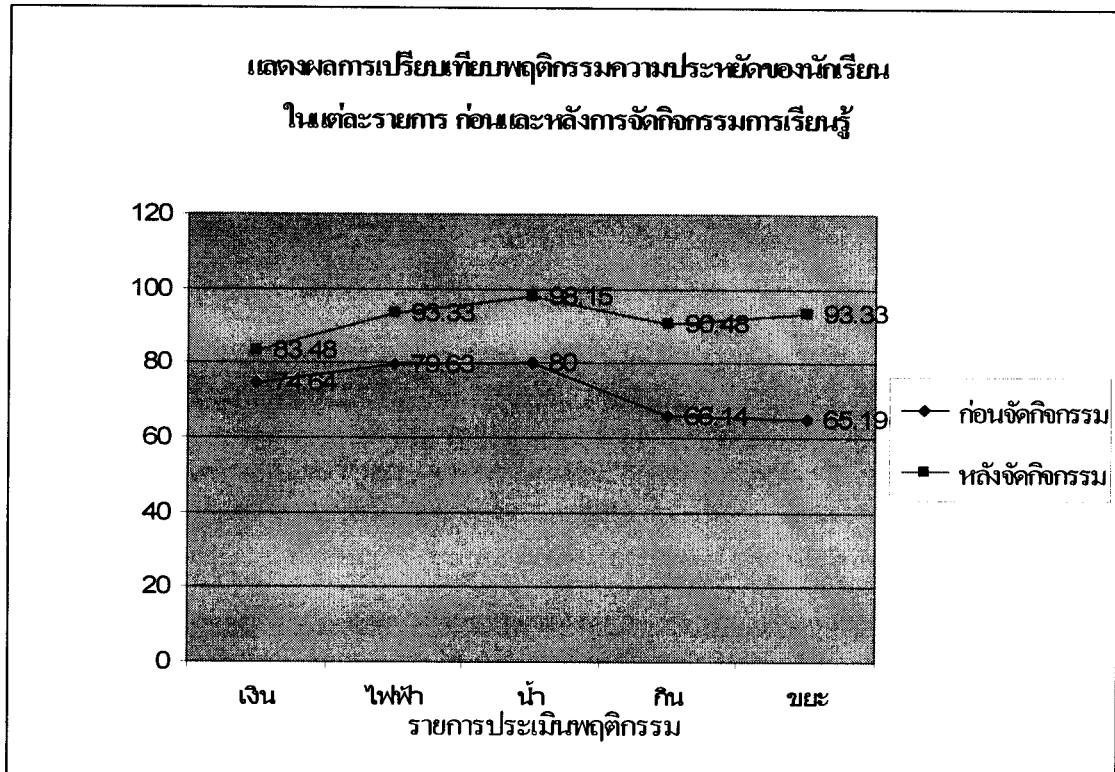
ตารางที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมประหยัคก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นั่งสื่อบทเรียนเพิ่มเติม

ค่าเฉลี่ย		$\Sigma D$	$(\Sigma D)^2$	$\Sigma D^2$	n	t	p - value
หลังเรียน	ก่อนเรียน						
39.54	32.36	201	40401	1505	28	25.045*	.000

\*  $p < .05$

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ( $\bar{X} = 32.36$ ) และหลังเรียน ( $\bar{X} = 39.54$ ) ของนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ เมื่อนักเรียนได้รับการเรียนรู้โดยใช้นั่งสื่อบทเรียนเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมความประหยัคหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความประหยัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกรายการชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัด ดังภาพที่ 4.1



ภาพที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัดของนักเรียนในแต่ละรายการ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการประเมินพฤติกรรม	ผลการสังเกตพฤติกรรม ก่อนการจัดกิจกรรม	ผลการสังเกตพฤติกรรม หลังการจัดกิจกรรม
การประหยัดเงิน	74.64	83.48
การประหยัดไฟฟ้า	79.63	93.33
การประหยัดน้ำ	80.00	98.15
การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	66.14	90.48
การนำขยะไปรีไซเคิล	65.19	93.33

จากภาพที่ 4.1 พบว่า หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม นักเรียนมีพฤติกรรมความประหยัคดีด้านการประหยัคน้ำ (ร้อยละ 98.15) มากที่สุด รองลงมาคือ การประหยัไฟฟ้า (ร้อยละ 93.33) การนำขยะไปรีไซเคิล (ร้อยละ 93.33) การรู้จักการกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 90.48) และการประหยัเงิน (ร้อยละ 83.48) ตามลำดับ

## 2. ข้อสังเกตที่ได้จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีต่อพฤติกรรมประหยัคของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมความประหยัคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้มีการใช้แผนการจัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 5 สัปดาห์ ติดต่อกัน ปรากฏดังนี้

นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เพราะเมื่อสอนกิจกรรมเสร็จแล้ว จะมีกิจกรรมหลังการสอนที่ปรากฏในหนังสือให้นักเรียนทำ โดยครูจะใช้วิธีการถ่ายเอกสารมาให้ให้นักเรียนได้เล่นเกม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีจิตสำนึกในเรื่องของความประหยัค

พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของนักเรียนจากพฤติกรรมที่ไม่ประหยัค คือ

1. การประหยัคเงิน ก่อนจัดกิจกรรมพฤติกรรมไม่ประหยัคเงินของนักเรียนร้อยละ 74.64 เพราะนักเรียนส่วนใหญ่เมื่อมาถึงโรงเรียนจะนำกระเป๋าไปเก็บในห้องเรียน และวิ่งไปโรงอาหารเพื่อซื้อขนมหรืออาหาร ซึ่งเป็นกิจวัตรที่ทำอยู่เป็นประจำ หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว นักเรียนจะมีเงินเหลือ ส่วนหนึ่งไว้ซื้ออาหารรับประทานต่อเช่น ขนม เครื่องดื่ม ก่อนกลับบ้านบางคนจึงไม่มีเงินเหลือเก็บ (ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการสัมภาษณ์ด้วย) หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเห็นถึงการประหยัค นักเรียนจะนำเงินมาฝากมากขึ้นจากที่เคยฝากประจำ และ การใช้จ่ายเงินของนักเรียนลดลงไม่สุรุ่ยสุร่าย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์มากขึ้นและจ่ายเท่าที่จำเป็น ทำให้พฤติกรรมประหยัคเงินของนักเรียนเป็นร้อยละ 83.48 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.84

2. การประหยัคไฟฟ้า ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า พฤติกรรมการไม่ประหยัคไฟฟ้าของนักเรียนร้อยละ 79.63 เพราะนักเรียนจะใช้ไฟฟ้าไม่คุ้มค่า จะเปิดทุกครั้งเมื่อเข้าห้องเรียน และส่วนใหญ่เมื่อออกจากห้องเรียนหรือไม่ใช้แล้ว นักเรียนจะไม่นิยมนิยปิดไฟฟ้า เช่น พัดลม หลอดไฟ ทำให้สิ้นเปลือง หลังจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมแล้ว พบว่านักเรียนรู้จักคำว่า ประหยัค รู้ว่าสิ่งใดควรไม่ควร ไม่เปิดพัดลมทิ้งไว้ ไม่เปิดไฟเมื่อมีแสงสว่าง

เพียงพอ และไม่เปิดเมื่อมาถึงโรงเรียน เพราะถือเป็นกฎกติกาที่ทุกคนในชั้นเรียนปฏิบัติร่วมกัน ทำให้พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าของนักเรียนเป็นร้อยละ 93.33 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.70

3. การประหยัดน้ำ ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมไม่ประหยัดน้ำของนักเรียนร้อยละ 80.00 เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าของน้ำ ใช้น้ำไปโดยไม่เสียดาย ใช้ในการล้างเท้า ล้างมือ เปิดก๊อกน้ำแรงๆ ให้น้ำไหลได้สะดวก และใช้ได้อย่างสบาย เอน้ำมาฉีดเล่น เมื่อเวลาให้รดต้นไม้และไม่สนใจเมื่อน้ำในบริเวณโรงเรียนไหลทิ้งหรือมีใครเปิดทิ้งไว้ แต่หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว นักเรียนมีความประหยัดมีจิตสำนึก เปิดน้ำให้น้ำไหลเบาๆ พอที่จะทำความสะอาดร่างกายหรือล้างสิ่งของได้ เห็นคุณค่าของน้ำ และนำน้ำที่เหลือทิ้งจากการใช้มารดต้นไม้ ไม่ปล่อยให้ทิ้งน้ำไหลทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ และนักเรียนจะช่วยกันเตือนเพื่อนๆ ที่เปิดน้ำทิ้งหรือเปิดแรงเกินไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมเหล่านี้ด้วยตนเอง ทำให้ทราบว่า พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทำให้พฤติกรรมประหยัดน้ำของนักเรียนเป็นร้อยละ 98.15 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.15

4. การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการไม่รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนร้อยละ 66.14 เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารที่ไม่มีคุณค่าประโยชน์ต่อร่างกาย จะซื้อขนมขบเคี้ยวมาทานอยู่เสมอ และมีนิสัยกิน ซึ่งไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม พบว่า นักเรียนจะให้ความสนใจรู้ว่าควรกินอาหารที่มีประโยชน์ กินอาหารไม่กินทิ้งกินขว้าง ซึ่งนอกจากจะช่วยรักษาสภาพแวดล้อมแล้วจะช่วยให้ตนเองมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงอีกด้วย ทำให้พฤติกรรมการรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเป็นร้อยละ 90.48 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.34

5. การนำขยะไปรีไซเคิล ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการนำขยะไปรีไซเคิลของนักเรียนร้อยละ 65.19 เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าของการนำเอาสิ่งที่เหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมีในโรงเรียน เช่น กลังอนมโรงเรียน ที่นักเรียนรับประทานเสร็จแล้วส่วนใหญ่จะนำไปทิ้งลงในถังขยะ เมื่อมีมากเกินไป ทำให้ขยะล้นถัง ก่อให้เกิดเชื้อโรค เกิดมลพิษแมลงวันมาตอม หรือแม้กระทั่งเศษกระดาษ ลังกระดาษ ส่วนใหญ่นักเรียนจะนำมาทิ้งถังขยะ หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งของที่เหลือใช้ โดยนำสิ่งของเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น กลังอนมนำมาประดิษฐ์เป็นของเล่น ของใช้ หรือนำไปขาย เศษกระดาษ กลังกระดาษ มัดรวมกันแล้วนำไปขาย นักเรียนเห็นคุณค่า และพยายามนำสิ่งของเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์อีกครั้งทำให้พฤติกรรมการนำขยะไปรีไซเคิลของนักเรียนเป็นร้อยละ 93.33 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.14

จากข้อสังเกตที่กล่าวมา ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่นักเรียนจะมีพฤติกรรมความประหยัคด้านต่างๆ ไม่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ที่ร้อยละ 73.12 แต่หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว พบว่า นักเรียนทุกคนมีพฤติกรรมความประหยัคในด้านต่างๆ ที่พึงประสงค์ร้อยละ 91.75 ซึ่งมีค่าความแตกต่างอยู่ที่ร้อยละ 18.63

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมประหยัคของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคสมุทร สงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี” มีลำดับขั้นตอนและผลของการวิจัยโดยสรุปดังนี้

#### 1. สรุปผลการวิจัย

##### 1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความประหยัคก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี

##### 1.2 สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมด้านความประหยัคหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

##### 1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

**1.3.1 ประชากร** เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 84 คน

**1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง** เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

##### 1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม 5 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นการรับรู้ 2) ขั้นการตอบสนอง 3) ขั้นการเห็นคุณค่า 4) ขั้นการจัดระบบ และ 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนที่ 1 ออมไว้ไม่ขัดสน แผนที่ 2 การประหยัดไฟฟ้า แผนที่ 3 การใช้น้ำอย่างประหยัด แผนที่ 4 การรู้จัก



กินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และแผนที่ 5 การนำขยะไปรีไซเคิล ใช้เวลาสอน 10 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอนได้

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินพฤติกรรมความประหยัด ซึ่งมีรายการประเมิน 5 เรื่อง จำนวน 35 รายการ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 สามารถนำไปสังเกตพฤติกรรมความประหยัดในโรงเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้

#### 1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม 5 ชั้น ไปดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเอง ก่อนสอนได้สังเกตพฤติกรรมความประหยัดของนักเรียนในโรงเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จำนวน 10 วัน ติดต่อกัน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 เวลา 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถวปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน โดยใช้แบบประเมินสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วจึงดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของบลูม 5 ชั้น ใช้เวลาในการสอน 10 ชั่วโมง เมื่อการทดลองสอนเสร็จสิ้นแล้วได้ ได้สังเกตพฤติกรรมหลังเรียน 2 สัปดาห์ติดกันกัน โดยใช้เวลาเดียวกันทั้ง 3 ช่วงเวลา และใช้แบบประเมินชุดเดียวกับแบบประเมินพฤติกรรมก่อนเรียน

#### 1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที

### 1.4 ผลการวิจัยพบว่า

คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คะแนนพฤติกรรมหลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสูงกว่าก่อนจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

## 2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความประหยัดหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสูงขึ้นก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมความประหยัดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงพยอม ชิตทอง (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน ได้รับการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 8 คน กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามการประหยัด โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง และโปรแกรมการสอนแบบปกติ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง มีการประหยัดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีการประหยัดสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีการประหยัดสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รพีพรรณ อักษรราวดีวัฒน์ (2539: 58) ได้ทดลองให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มๆละ 8 คน กลุ่มที่ 1 ให้เป็นปรึกษาเป็นรายบุคคล กลุ่มที่ 2 ให้การปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เครื่องมือวัดการประหยัดคือ แบบสอบถามความประหยัด มีจำนวน 30 ข้อ หลังทดลองพบว่า นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังให้การปรึกษาเป็นรายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังให้การปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีการประหยัดแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนที่นักเรียนได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีการประหยัดมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บรรจง อาจกล้า (2542: บทคัดย่อ) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมประหยัด การตรงต่อเวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชา จริยศึกษา ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมประหยัด และการตรงต่อ

เวลาสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อเนก แท้สูงเนิน (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและด้านความประหยัดของนักเรียน โรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม กลุ่มตัวอย่างนักเรียน โรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม จำนวน 486 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบบันทึก และแบบทดสอบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ผลการพัฒนาพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความประหยัด ด้านมีวินัยและด้านรักษาความสะอาด ตามลำดับ และนักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานเองในการเดินทางมาเรียนอย่างตรงเวลา การรักษาความสะอาดและการประหยัดทรัพยากรต่างๆ ภายในโรงเรียนดีขึ้น พินิจ ส่งเสริม (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ด้านความประหยัดของนักเรียนบ้านหนองจักษ์ อำเภอมืองจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า 1) ด้านการประหยัดทรัพย์ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมโฮมรูม สามารถสร้างแผนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดทรัพย์ของนักเรียน ได้นำแผนการเรียนรู้มาใช้สอดแทรกในการสอนโดยใช้เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กระบวนการกลุ่ม ดำเนินงานตามกำหนดไว้ทุกครั้ง ผลการดำเนินกิจกรรมโฮมรูมด้านความประหยัดของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการประหยัดทรัพย์ ดีขึ้น ได้แก่ การรู้จักสัดส่วนรายได้ของตนเอง ความจำเป็น รู้จักเลือกซื้อสิ่งของที่สามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย เลือกใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็น โดยแบ่งทรัพย์ออกเป็นสัดส่วน ใช้จ่ายตามสัดส่วนให้พอดีละทิ้งค่านิยมที่ไม่ดี เป็นที่พอใจของผู้ให้ข้อมูลยังมีนักเรียนบางส่วนยังไม่ประหยัดเงินและออมเงินและใช้สิ่งของที่ฟุ่มเฟือย 2) ด้านการประหยัดเวลาคูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโฮมรูมด้านการประหยัดเวลาของนักเรียน สามารถสร้างแผนการเรียนรู้ด้านการประหยัดเวลา การนำแผนการเรียนรู้ไปสอดแทรกในการสอนในกิจกรรมโฮมรูมได้ตามแผนที่กำหนดไว้ มีการสังเกต การประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านการประหยัด เวลาปฏิบัติได้ถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการที่กำหนดไว้เป็นที่พอใจของผู้ให้การนิเทศ ได้แก่ การรู้จักคุณค่าของเวลาและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ โดยรู้จักแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วน และใช้เวลาให้ถูกทาง พยายามใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ขึ้นเป็นที่พอใจของผู้ให้ข้อมูลยังมีนักเรียนบางส่วนเข้าเรียนสายไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ 3) ด้านการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติคูมีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมโฮมรูมด้านการประหยัดทรัพยากรชาติของนักเรียน สามารถสร้างแผนการเรียนรู้ด้านการประหยัดทรัพยากรชาติการนำแผนการเรียนรู้ไปสอดแทรกในการสอนในกิจกรรมโฮมรูม ได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในแผน ได้ทำการสังเกตและประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านการประหยัด ได้แก่ การรู้จักประโยชน์และคุณค่าของ

ทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ น้ำ อากาศ ต้นไม้ที่มีตามธรรมชาติ โดยใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าเท่าที่จำเป็น โดยให้เกิดประโยชน์มากที่สุดไม่ทำลายทรัพยากรให้เสียหายหรือเสื่อมค่าโดยไม่มีเหตุอันควรถือว่า ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อสังคม และเป็นของส่วนรวม การทำลายทรัพยากร ถือเป็น การทำลายทรัพย์สินของสังคม ปฏิบัติได้ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ เป็นที่พอใจ ของผู้ให้ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นที่นำกิจกรรม โสมรุมเพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้านการ ประหยัด 3 ด้าน จากการสังเกตของครูปฏิบัติการสอนคนอื่นๆ จากการสังเกตของนักเรียนในชั้น อื่นๆ ก็ให้ข้อมูลตรงกัน พฤติกรรมด้านการประหยัดของนักเรียน 3 ด้าน ซึ่งเห็นได้จากนักเรียนมี ความตรงต่อเวลาดีขึ้น รู้จักประหยัดทรัพย์มากขึ้น และใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสมด้านการประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติ นักเรียนช่วยเหลือในการเปิดปิดน้ำประปาของโรงเรียนและใช้จ่ายอย่าง ประหยัดมีการช่วยเหลือในการปิดเปิดสวิตซ์ไฟฟ้าแสงสว่างและพัดลมในห้องเรียนซึ่งพฤติกรรม ดังกล่าวที่สังเกตเห็นมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากหลังดำเนินการพัฒนาจนเป็นที่พอใจของผู้ร่วมศึกษา

### 3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

#### 3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การส่งเสริมพฤติกรรมความประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ควรมีความอดทน ใจเย็น ต่อ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ซึ่งใช้เวลาครั้งละ 2 สัปดาห์ วันละ 3 ช่วงเวลา คือ 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน

3.1.2 ครูผู้สอนควรแนะนำ กระตุ้น ให้นักเรียนได้นำความรู้ไปฝึกปฏิบัติ สามารถ นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง

3.1.3 ครูปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ การรู้จักใช้ สิ่งของ เครื่องใช้ และการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น โดยให้เห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น จะช่วยให้นักเรียนมี จิตสำนึกสามารถนำไปใช้ได้อย่างคงทนและยั่งยืน

### 3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรสังเกตพฤติกรรมประหยัดกับนักเรียนทุกชั้น เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการประหยัด

3.2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยเครื่องมืออื่นๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น

**บรรณานุกรม**

## บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา (2526) *แนะแนวการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ* กรุงเทพมหานคร กองศาสนศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมวิชาการ (2541) *กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2546) *1 ปี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน* กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กระทรวงศึกษาธิการ (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กาญจนา นาคสกุล (2550) “สกุลไทย” (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2550 จาก [www.sakulthai.com](http://www.sakulthai.com)
- เกษม จันทร์แก้ว (2540) *เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม* กรุงเทพมหานคร โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จินตนา ไบกาซูยี. (2542) “การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก” ใน *เทคนิคการเขียน การพิมพ์และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ดาวเรือง เหมวรวงศ์กุล (2542) “การเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติในการประหยัดไฟฟ้าระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนที่อยู่และไม่อยู่ในโครงการห้องเรียนสีเขียว” ศึกษาค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นวลจันทร์ วิเศษ (2546) “การพัฒนานาบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นัทกาญจน์ อัจฉินจารย์ (2544) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณีท้องถิ่นระยอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- บรรยง อากกล้า (2542) “เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการประหยัด และการตรงต่อเวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนด้วยหนังสือ การ์ตูนสีและการสอนตามคู่มือครู” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์ (2534) *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปฐม สุขนครชาติ (2538) “พฤติกรรมการใช้น้ำของชาวกรุงเทพมหานครที่มีต่อการประหยัดน้ำ ในสภาวะขาดแคลนน้ำ ศึกษากรณีเฉพาะ บ้านแถว (ทาวน์เฮ้าส์) เขตบางรัก” กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกริก
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) *ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ประยูรศรี มณีสร (2540) *จิตวิทยาวัยรุ่น* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม
- พงศ์กฤษฏี พลเลิศ (2544) “ท่ามกลางกระแสบริโภคนิยม ผู้นำครอบครัวและผู้นำชุมชนควรเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอย่างไร?” *การประชาสัมพันธ์* 44, 1 (ม.ค. - ก.พ. ): 63
- พงศ์จิรา สีนพยัคฆ์ (2542) *เศรษฐศาสตร์ทั่วไป* กรุงเทพมหานคร สถาบันราชภัฏธนบุรี
- พวงพยอม ชิดทอง (2535) “ผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
- พัฒนา จันทนา (2545) *เสริมทักษะการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พันคำ มีโพทอง (2533) “การศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พันทิพา กัลยาเรือน (2538) “ทัศนคติการประหยัดน้ำของผู้ใช้น้ำประเภทที่อยู่อาศัย : กรณีศึกษา เเคะชุมชนคลองจั่น กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สถาบัน พัฒนบริหารศาสตร์



- พิจิตรา กิจอิทธิ (2540) “ปัจจัยและท่าทีการบริโภคสินค้าที่สามารถนำกลับมาผลิตใช้ใหม่ของครูระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล
- พินิจ ส่งเสริม (2547) “การพัฒนาการดำเนินการเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจำนัก อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- รพีพรรณ อักษราวดีวัฒน์ (2539) “การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษารายบุคคล และเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- รังสรรค์ หนองสองห้อง (2542) *ความสำเร็จง่ายๆ ใส่ดล่่มอกระแส : คำพูด ความคิด และภาวะผู้นำ ศาสตราจารย์ ดร.กระแส ชนะวงส์ หมอแมกไซไซ พิมพ์ครั้งที่ 2* ขอนแก่น: สองรัฐ
- รัฐชิตา สุกิจปานิจ (2547) “การศึกษาพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของบริษัทชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ธวัชพร ชังธาดา (2531) *หนังสือเด็ก* มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร นานมีบุ๊คส์
- วิจิต อิศระวิริยกุล (2527) “การทดลองการประหยัดแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วินัย รอดจ่าย (2537) *การเขียนและการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน* กรุงเทพมหานคร ดันอ้อ
- วิมลสิทธิ หรยางกูร (2535) “พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อมมูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิริยะ สิริสิงห์ (2537) *การสร้างสรรค้สำหรับเด็กและเยาวชน* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น

- ศิริพร งามแสง (2546) “การประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคพิษณุและเหงือกอักเสบของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี” ปรินญาณิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- สมพงษ์ ทองใบ (2538) “ความรู้และความตระหนักของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในจังหวัดระยองที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล
- สำนักงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า (2540) *การจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า* กรุงเทพมหานคร กองการพิมพ์ฝ่ายประชาสัมพันธ์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545- 2559): ฉบับสรุป* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (2543) *คู่มือประหยัดไฟฟ้า* พิมพ์ครั้งที่ 14 กรุงเทพมหานคร แผนกเอกสารเผยแพร่ กองสารสนเทศ ฝ่ายประชาสัมพันธ์การไฟฟ้า
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ม.ป.ป.) *รายงานผลการประชุมปรับปรุงแผนและทิศทางการทำงาน 21 ตุลาคม 2525 ณ สวนสามพราน จังหวัดนครปฐม* กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 (2548) *คู่มือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียชุมชน* พิมพ์ครั้งที่ 2 ขอนแก่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) *โครงการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย กองวิจัยทางการศึกษา 2542 : 49 ; อ้างอิงจาก หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา: unpagged*
- อเนก แท้สูงเนิน (2547) “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนตลาดไทยพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อาภาภรณ์ อินเสมียน (2541) *รายงานการพัฒนาและการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 สัตว์ ชูต สัตว์โลกน่ารัก* มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: โรงเรียนบ้านบรือ (บรบือราชษณูร์ผดุง)

- อำนาจ แตรงรอด (2540) “การเปิดรับข่าวสารการประหยัด ประโยชน์จากข่าวสารกับการซื้อสินค้า  
ฟุ่มเฟือยต่างประเทศในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร”  
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การประชาสัมพันธ์) บัณฑิตวิทยาลัย  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อินทิรา ชินกะธรรม (2538) “การเปิดรับข่าวสารเพื่อการรณรงค์ให้ประหยัดน้ำประปาและ  
พฤติกรรมการใช้น้ำของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสำนักงาน  
ประปาเขตบางเขน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกริก
- Krathwohl R. Bloom, Benjamin, S, and Masia (1964). “Taxonomy of Educational Objectives”  
In *Hand - book* : 11, *Affective Domain*, New York: David Mckoy.

ภาคผนวก

**ภาคผนวก ก**  
**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ**

### รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายเมธี วิสาพรม กศ.ค. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)  
ศึกษานิเทศก์  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. นางมยุรี ทับทิมหิน ค.ม. (การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน)  
ครูเชี่ยวชาญกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม  
โรงเรียนเวทวันวิทยา  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
3. นางสาวเพิ่มพร ธนสีลังกูร ศศ.ม. (ภาษาไทย)  
ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย  
โรงเรียนบ้านม่วงนาดี  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

## ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้
- แบบประเมินพฤติกรรมความประหยัด
- สารสังเขปหนังสืออ่านเพิ่มเติม

### แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เด็กมีความประหยัด	เวลา 10 ชั่วโมง
เรื่อง การออมไว้ไม่ขัดสน	เวลา 2 ชั่วโมง
สอนวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2553	

---

#### สาระสำคัญ

การออมเงิน เป็นการเก็บรายได้ไว้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ถือเป็น การวางแผนการใช้จ่ายเงินล่วงหน้าประการหนึ่ง ซึ่งจะทำให้มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้เวลาจำเป็น และเป็นการสะสมเงินไว้ใช้ในอนาคต

#### จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกวิธีการออมเงินได้
2. นักเรียนปฏิบัติตนในการออมเงินได้
3. นักเรียนบอกประโยชน์ของการออมเงินได้

#### เนื้อหา

การออมไว้ไม่ขัดสน

#### กิจกรรมการเรียนรู้

##### 1. ขั้นการรับรู้

- 1.1 นักเรียนอ่านเนื้อเพลง และร้องเพลง “ออมไว้ไม่ขัดสน” ตามครู
- 1.2 นักเรียนร่วมกันร้องเพลง “ออมไว้ไม่ขัดสน” พร้อมกับปรบมือประกอบจังหวะ
- 1.3 ครูสนทนากับนักเรียนถึงวิธีการและประโยชน์ของการออมเงินว่ามีอะไรบ้าง

##### 2. ขั้นการตอบสนอง

- 2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 5 คน ความสะดวก มีทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน เลือกรประธานและเลขานุการกลุ่ม (โดยใช้นักเรียนกลุ่มเดิมจนเสร็จสิ้นหน่วยการเรียนรู้ที่ 3)
- 2.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ความฝันของเซเม เมื่ออ่านจบ ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม ดังนี้



2.2.1 ชะเอมกับชะอมใช้จ่ายเงินอย่างไร

2.2.2 การใช้จ่ายเงินของชะเอมและชะอมทำให้เกิดผลอย่างไร

2.2.3 ถ้านักเรียนไม่อยากเป็นเหมือนชะเอมและชะอม นักเรียนจะมีวิธีใช้เงินอย่างไร

2.2.4 ถ้านักเรียนรู้จักใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่าและประหยัดจะมีประโยชน์อย่างไร

### 3. ขั้นการเห็นคุณค่า

3.1 ครูสนทนากับนักเรียนถึงการนำเงินมาโรงเรียนของนักเรียนว่า นำเงินมาจากไหน และนำไปใช้จ่ายอะไรบ้าง ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ

3.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า คำตอบที่เขียนบนกระดานดำนั้น อะไรควรซื้อ อะไรไม่ควรซื้อ เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนทุกกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นว่า เงินทุกบาทที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองให้ นักเรียนมาโรงเรียนนั้น ท่านได้มาอย่างไร ท่านลำบากหรือไม่ นักเรียนจะช่วยท่านได้อย่างไร เพื่อเป็นการประหยัด และอดออม

3.4 นักเรียนทำใบงาน เรื่อง การวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยอ่านเรื่องและตอบคำถามจำนวน 5 ข้อ เสร็จแล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นการจัดระบบ

4.1 ครูสนทนากับนักเรียนถึงการประหยัดอดออม นักเรียนจะมีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยกันประหยัดอดออม

4.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าจะปรับปรุงตนเองด้วยการประหยัดอดออมได้หรือไม่ อย่างไร

4.3 นักเรียนร่วมกันอภิปรายประโยชน์ของการออมเงินว่ามีอะไรบ้าง โดยครูเขียนคำตอบบนกระดานดำเป็นข้อๆ ตามที่นักเรียนบอก นักเรียนอ่านและเขียนลงในสมุด

### 5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ของการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด จะทำให้มีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็นได้ ดังนั้น นักเรียนควรสำรวจการใช้จ่ายเงินของตนเองเป็นประจำจนเป็นนิสัยว่า ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะตนเองหรือเกินความจำเป็นหรือไม่

5.2 ครูเพิ่มเติมว่า เงินประจำวันที่นักเรียนได้รับจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง เพื่อนำไปเป็นค่าอาหาร ค่าพาหนะ และค่าอุปกรณ์การเรียน ถ้ามีการวางแผนการใช้จ่ายให้ดี นักเรียนจะมีเงินพอใช้จ่าย และเหลือเงินเก็บออมสะสมไว้ใช้ประโยชน์ยามจำเป็น ดังบทกลอนที่ท่านสุนทรภู่กล่าว

ไว้ว่า “มีสติฟังบรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง  
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน”

5.3 ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

### สื่อการเรียนรู้

1. เพลง “ออมไว้ไม่ขาดสน”
2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ความฝันของชะเอม
3. ใบงาน เรื่อง การวางแผนการใช้จ่ายเงิน

### การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

#### 1. วิธีการวัด

การสังเกตพฤติกรรม

#### 2. เครื่องมือวัด

แบบสังเกตพฤติกรรมความประหยัดเงิน

## เพลง ออมไว้ไม่ขาดสน

เนื้อร้อง-ทำนอง : สุกรี ไกรเลิศ

ออมไว้จะไม่ขาดสน  
หมั่นเก็บหมั่นเก็บเงินตรา  
ออมไว้อย่าได้ละเว้น  
หมั่นออมหมั่นออมเอาไว้

และไม่ทุกข์ทนต่อไปภายหน้า  
ต่อไปภายหน้าจะสุขสบาย  
ถ้าไม่จำเป็นอย่าได้ใช้จ่าย  
ต่อไปจะได้มีเงินมีทอง

\*\*\*\*\*

ใบงาน  
เรื่อง การวางแผนการใช้จ่ายเงิน

---

โดย ศรีอัมพร อิมคำ

เรื่องเล่า “การวางแผนการใช้จ่ายเงินของนิค”

นิคกลับจากโรงเรียนมาที่บ้าน เธอก็มีเรื่องเล่าให้พี่สาวฟัง “วันนี้คุณครูบอกว่า จะส่งหนูไปแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในงานสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะจัดงานกลางเดือนสิงหาคม มีเวลาเตรียมตัวประมาณ 1 เดือน ให้อ่านหนังสือความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์มากๆ”

นิคตั้งใจจะนำเงินที่เก็บออมเอาไว้ไปซื้อสารานุกรมและหนังสือความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์มาอ่าน เพื่อมีโอกาสเข้ารอบชิงชนะเลิศในการแข่งขัน พี่สาวพยักหน้าเห็นด้วย และกล่าวชื่นชมในความคิดของเธอ

แต่ก็ยังมียกเรื่องหนึ่ง นิคบอกว่า วันจันทร์นี้เป็นวันเกิดของเธอ เพื่อนๆ จะพากันมาร่วมฉลองวันเกิดที่บ้าน ทุกคนบอกให้เธอแต่งตัวสวยๆ แต่เธอยังไม่มีเสื้อผ้าใหม่ๆ เลย คงจะต้องแบ่งเงินออมที่มีอยู่ 400 บาท ไปซื้อเสื้อผ้าสักชุด เคยเล็งไว้แล้ว ราคาประมาณ 350 บาท นิคมีสีหน้ากังวล พูดเสียงอ่อยๆ ว่า “พี่สาวช่วยหนูคิดหน่อยสิว่า หนูจะทำอย่างไรดี”

คำถามท้ายเรื่อง

1. นิคเป็นคนที่มึนลักษณะนิสัยอย่างไร
2. นิคคิดเรื่องใดถูกต้อง
3. นิคมีความกังวลใจเรื่องใด
4. นิคมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินหรือไม่ ทราบได้อย่างไร
5. ถ้านิคเป็นคนฉลาดและใช้เงินเป็น เธอควรทำอย่างไร

เฉลยใบงาน  
เรื่อง การวางแผนการใช้จ่ายเงิน

---

1. นิดเป็นคนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยการเก็บเงินออมไว้ได้ 400 บาท
2. เรื่องที่นิดคิดถูกต้องคือ นำเงินไปซื้อสารานุกรม และหนังสือความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์
3. นิดมีความกังวลใจเรื่อง การซื้อเสื้อผ้าชุดใหม่ เพื่อสวมใส่ในวันเกิดของเธอ
4. นิดมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ทราบได้จากการที่เธอมีเงินเก็บออมไว้ได้ 400 บาท
5. ถ้านิดเป็นคนฉลาด และใช้เงินเป็น เธอควรเลือกนำเงินออมไปซื้อสารานุกรม และหนังสือความรู้วิทยาศาสตร์ที่จะอ่านเพื่อเข้าร่วมแข่งขันในงานสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ ส่วนชุดใหม่ที่จะสวมใส่ในวันเกิด อาจเลือกชุดที่มีอยู่แต่ดูดี เลือกใส่ในวันนั้นได้ โดยไม่ต้องซื้อใหม่ เพราะไม่มีความจำเป็นมาก

## แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เด็กมีความประหยัด	เวลา 10 ชั่วโมง
เรื่อง การประหยัดไฟฟ้า	เวลา 2 ชั่วโมง
สอนวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2553	

---

### สาระสำคัญ

ไฟฟ้าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกครัวเรือน หากใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด นอกจากจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัวแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

### จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกวิธีประหยัดไฟฟ้าได้
2. นักเรียนปฏิบัติตนในการประหยัดไฟฟ้าได้
3. นักเรียนบอกประโยชน์ของการประหยัดไฟฟ้าได้

### เนื้อหา

การประหยัดไฟฟ้า

### กิจกรรมการเรียนรู้

#### 1. ขั้นการรับรู้

1.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกมจับคู่หาสาเหตุวิธีประหยัดไฟฟ้า โดยถ่ายเอกสาร จากหนังสือ “ฉันทปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงานไฟฟ้า” หน้า 22 - 23

1.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันลากเส้นจับคู่ภาพกับวิธีประหยัดไฟฟ้า เมื่อทุกคนทำเสร็จแล้ว ให้เปลี่ยนกันตรวจ โดยครูเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ กลุ่มที่ทำถูกทุกข้อจะเป็นผู้ชนะเลิศ

#### 2. ขั้นการตอบสนอง

2.1 ครูแจกหนังสือ เรื่อง ฉันทปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.2 ครูชี้แจงการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยครูและนักเรียนร่วมกันอ่าน

2.3 ครูให้นักเรียนทุกคนศึกษาคำศัพท์จากพจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยการอ่านและเขียนคำศัพท์จากหนังสือหน้า 20 ซึ่งมีจำนวน 14 คำ ดังนี้ ได้แก่ เชื้อเพลิง เชื้อเพลิงชีวภาพ เซลล์สุริยะ แท่งเชื้อเพลิงเขียว ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดีเซล บีโตรเลียม พลังงานกล พลังงาน

นิวเคลียร์ พลังงานฟอสซิล รถไฟทีจีวี โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ หลอดไฟฟ้าฟลูออเรสเซนต์ หลอดไฟฟ้าฮาโลเจน ซึ่งเป็นคำที่นักเรียนควรรู้ความหมาย เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

### 3. ขั้นการเห็นคุณค่า

3.1 ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง ไฟฟ้า โดยถามนักเรียนว่า

3.1.1 ทำไมเราจึงต้องการไฟฟ้า

3.1.2 ไฟฟ้าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างไรเพราะอะไร

3.1.3 ไฟฟ้ามาจากไหน มีอะไรบ้างที่ต้องใช้ไฟฟ้า

3.1.4 การใช้ไฟฟ้าอย่างสิ้นเปลืองมีผลเสียอย่างไร

3.1.5 นักเรียนมีวิธีช่วยกันประหยัดไฟฟ้าได้อย่างไรบ้าง

3.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานเรื่อง วิธีใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด เสร็จแล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้น

### 4. ขั้นการจัดระบบ

4.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิธีประหยัดไฟฟ้าที่โรงเรียนและที่บ้าน โดยครูให้นักเรียนเสนอแนะวิธีการประหยัดเป็นข้อๆ ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ และเพื่อแสดงให้นักเรียนเห็นว่า ไฟฟ้ามีประโยชน์ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน นักเรียนอ่านและเขียนลงในสมุด

4.2 นักเรียนคนใดที่คิดว่าตนเองยังใช้ไฟฟ้าไม่ประหยัด ควรปรับปรุงตนเอง เพื่อเป็นการประหยัดไฟฟ้าร่วมกัน และควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

### 5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สรุปวิธีประหยัดไฟฟ้าอย่างง่าย และนักเรียนทุกคนควรประหยัดร่วมกัน

5.2 ครูแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดว่า ไฟฟ้าเป็นสิ่งจำเป็น มีประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมีจำกัด เราทุกคนต้องช่วยกันใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด เพราะนอกจากจะประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัวแล้ว ยังช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

5.3 ครูแนะนำให้ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

### สื่อการเรียนรู้

1. เกมจับคู่มหาสนุกวิธีประหยัดพลังงานไฟฟ้า
2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ฉันทัดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน
3. ใบงาน เรื่อง วิธีใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด

### การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

#### 1. วิธีการวัด

การสังเกตพฤติกรรม

#### 2. เครื่องมือวัด

แบบสังเกตพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้า

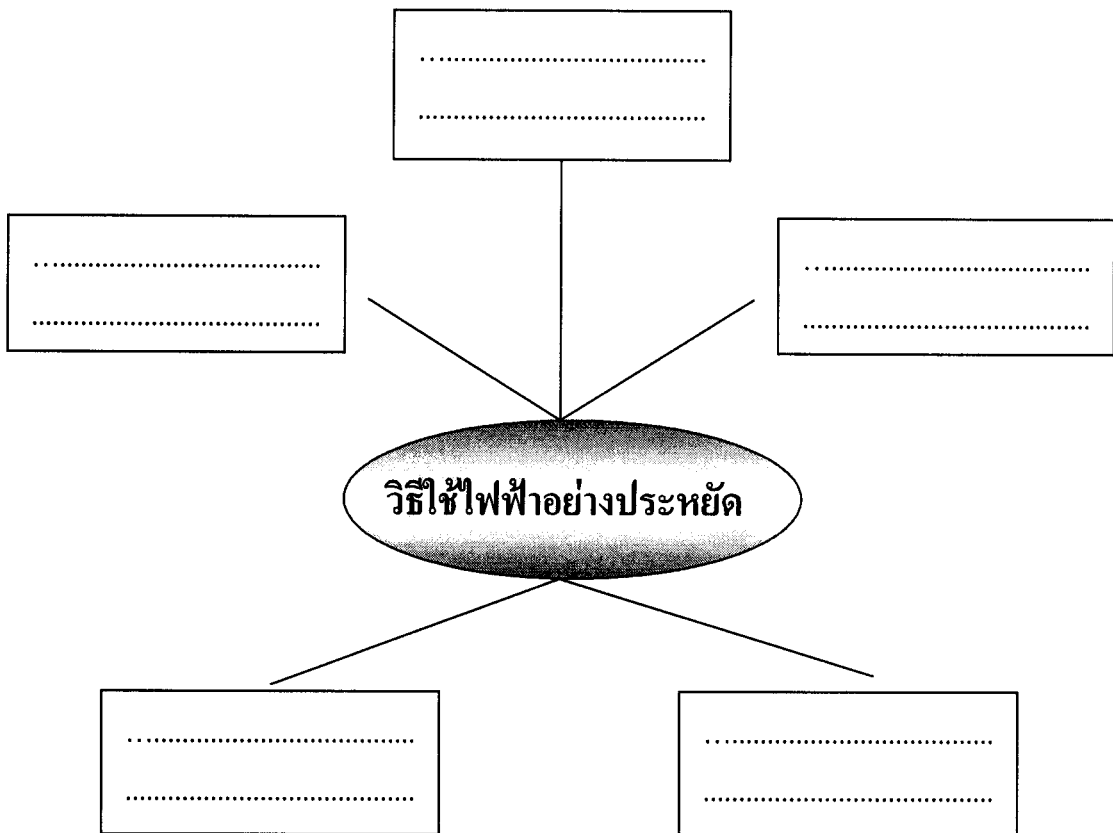


ใบงาน  
เรื่อง วิธีใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ ..... กลุ่มที่ .....

---

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนะวิธีใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดมา 5 วิธี



เฉลยใบงาน  
เรื่อง วิธีใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด

---

1. ปิดสวิตซ์ไฟและเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งที่เลิกใช้งาน
2. ช่วยกันปลุกต้นไม้รอบๆ บ้าน เพื่อเพิ่มความชื้นและช่วยบังแสงแดด จะได้ไม่ต้องเปิดเครื่องปรับอากาศ
3. คู่มือทศน์ร่วมกันเครื่องเดียวทั้งบ้านเพื่อประหยัดไฟ
4. ถ้าเดินทางไปทีไกลๆ ควรเดินหรือขี่จักรยาน แทนการขึ้นรถยนต์
5. อย่าเปิดคอมพิวเตอร์ทิ้งไว้ถ้าไม่ใช้งาน และปิดจอคอมพิวเตอร์เมื่อไปทำธุระอื่นสักครู่

### แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เด็กดีมีความประหยัด	เวลา 10 ชั่วโมง
เรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัด	เวลา 2 ชั่วโมง
สอนวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2553	

---

#### สาระสำคัญ

น้ำเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกชีวิต ในการดื่ม การอาบ และการชำระล้างสิ่งต่างๆ ปัจจุบันเราใช้น้ำในปริมาณที่มาก แต่น้ำมีปริมาณน้อยลง ดังนั้น เราจึงควรใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และประหยัด เพื่อให้มีน้ำใช้ตลอดไปอย่างยั่งยืน

#### จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกวิธีใช้น้ำอย่างประหยัดได้
2. นักเรียนปฏิบัติตนในการประหยัดน้ำได้
3. นักเรียนบอกประโยชน์ของการใช้น้ำอย่างประหยัดได้

#### เนื้อหา

การใช้น้ำอย่างประหยัด

#### กิจกรรมการเรียนรู้

##### 1. ขั้นการรับรู้

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของน้ำในการดำรงชีวิตว่า ในแต่ละวัน เราใช้น้ำทำอะไรบ้าง และถ้าเราไม่มีน้ำใช้ จะเกิดผลอย่างไรกับมนุษย์ พืช และสัตว์

##### 2. ขั้นการตอบสนอง

2.1 ครูแจกหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “ฉันทปิดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ” ให้นักเรียน แต่ละกลุ่ม

2.2 ครูชี้แจงการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอ่าน เมื่ออ่านจบ ครูให้นักเรียนดูหนังสือหน้า 20 ศึกษาคำศัพท์จากพจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยอ่านและเขียนคำศัพท์ จำนวน 13 คำ ดังนี้ ได้แก่ น้ำเสีย บริโภค บำบัดน้ำเสีย ปัสสาวะ ผนกรด ฟอสเฟต

ขาน่าแมลง ระเหย โรคระบาด ศัตรูพืช สารลดแรงตึงผิว อุจจาระ เหงื่อ ซึ่งเป็นคำที่นักเรียน ควรรู้ความหมาย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

### 3. ขั้นการเห็นคุณค่า

3.1 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่อง การประหยัดน้ำ โดยถามนักเรียนว่า

3.1.1 ทำไมคน พืช และสัตว์ จึงต้องการน้ำในการดำรงชีวิต

3.1.2 น้ำมีประโยชน์อย่างไรบ้าง

3.1.3 ถ้าเราใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือยจะเกิดผลเสียอย่างไร

3.1.4 เราจะมีวิธีประหยัดน้ำได้อย่างไรบ้าง

3.2 ครูให้นักเรียนอาสาสมัคร 2 - 3 คน ออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการประหยัดน้ำให้เพื่อนในชั้นเรียนฟัง

3.3 นักเรียนศึกษาวิธีประหยัดน้ำจากหนังสือหน้า 18, 19 และหน้า 21 ให้แต่ละกลุ่ม ทำใบงานเรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัด เสร็จแล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้น

### 4. ขั้นการจัดระบบ

4.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิธีการประหยัดน้ำที่โรงเรียนและที่บ้าน โดยครูให้นักเรียนเสนอแนะวิธีการประหยัดเป็นข้อๆ ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ และเพื่อแสดงให้นักเรียนเห็นว่า น้ำมีประโยชน์ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน นักเรียนอ่านและเขียนลงในสมุด

4.2 นักเรียนคนใดที่คิดว่าตนเองยังใช้น้ำไม่ประหยัด ควรปรับปรุงตนเอง เพื่อเป็นการประหยัดน้ำร่วมกัน และควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

### 5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

5.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกม “มาใช้น้ำอย่างถูกต้องกันดีกว่า” โดยถ่ายเอกสารจากหนังสือฉันทัดก็อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ หน้า 22 - 23 เสร็จแล้วเปลี่ยนกลุ่มตรวจ โดยครูเฉลยคำตอบ กลุ่มไหนตอบถูกมากที่สุดเป็นกลุ่มชนะ

5.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัด ครูแนะนำเพิ่มเติมให้นักเรียนรู้จักระมัดระวังในการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ จะทำให้เราไม่ต้องเสียค่าน้ำประปาเกินความจำเป็นและช่วยให้เรามีน้ำใช้ตลอดไป

5.3 ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

### สื่อการเรียนรู้

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ฉันทศกก่อนน้ำเพื่อประหยัดน้ำ
2. ใบงาน เรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัด
3. เกม “มาใช้น้ำอย่างถูกต้องกันดีกว่า”

### การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

#### 1. วิธีการวัด

การสังเกตพฤติกรรม

#### 2. เครื่องมือวัด

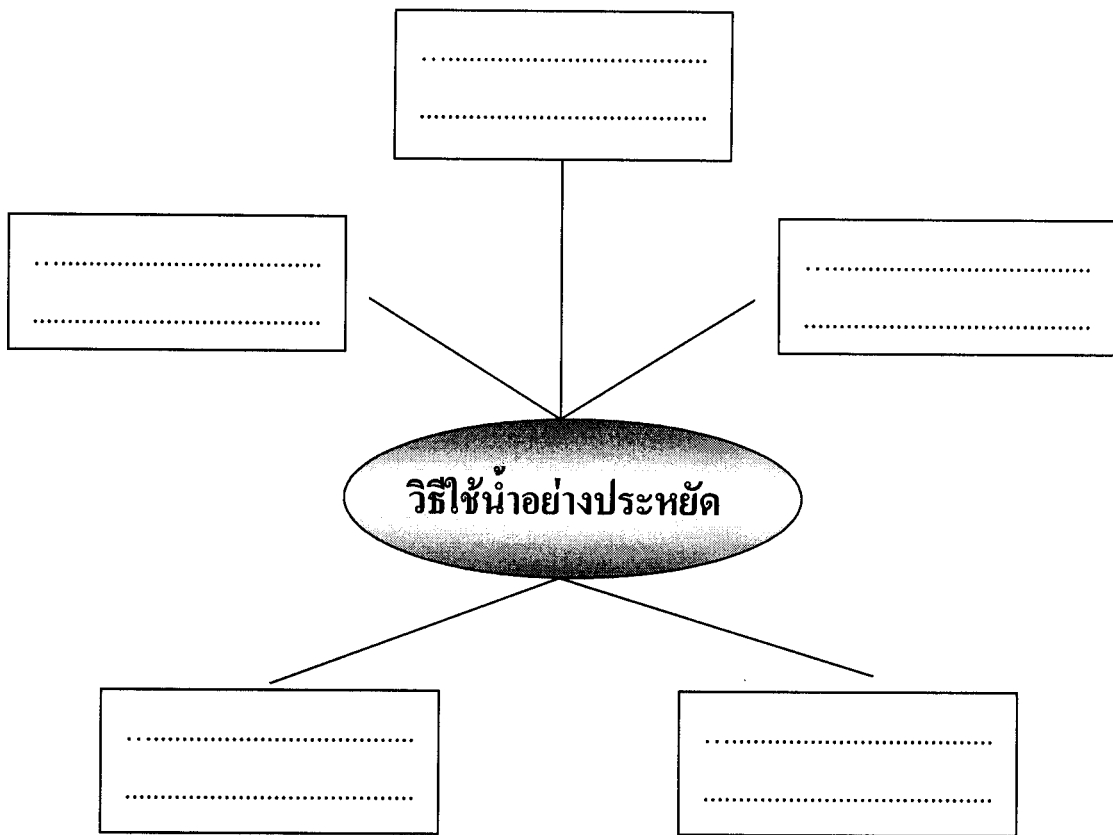
แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัด

ใบงาน  
เรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัด

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

---

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกวิธีใช้น้ำอย่างประหยัดมา 5 วิธี



ใบงาน  
เรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัด

---

1. ถ้าซักผ้าด้วยเครื่องซักผ้า ไม่ควรซักเพียงครั้งละ 2 - 3 ชิ้น เพราะจะสิ้นเปลืองน้ำ ควรซักครั้งละ 15 - 20 ชิ้น
2. ขณะแปรงฟัน ฟอกสบู่หรือสระผม ควรปิดก๊อกน้ำก่อน แล้วค่อยเปิดก๊อกน้ำใหม่เมื่อต้องการใช้น้ำสะอาดล้าง
3. เวลารดน้ำต้นไม้ไม่ควรใช้ฝักบัวรดน้ำ และอย่ารดน้ำตอนแดดจัด เพราะน้ำจะระเหยเร็ว ต้นไม้จะได้น้ำน้อยลง
4. เวลาเติมน้ำจากตู้กดน้ำในโรงเรียนหรือตามสถานที่ต่างๆ ควรกดเท่าที่จะดื่ม อย่ากดจนล้นแก้ว
5. น้ำดื่มที่เหลือในแก้วให้ใช้รดน้ำต้นไม้ หรือใช้ทำความสะอาดสิ่งต่างๆ ได้

#### แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เด็กมีความประหยัด	เวลา 10 ชั่วโมง
เรื่อง การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	เวลา 2 ชั่วโมง
สอนวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2553	

#### สาระสำคัญ

อาหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่ขาดไม่ได้ ทุกวันเด็กๆ ต้องกินอาหาร เพื่อให้ร่างกายเติบโต แข็งแรง มีพลังไว้สำหรับเรียนหนังสือ เล่น และทำกิจกรรมสนุกๆ หลายอย่าง ดังนั้น อาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กๆ ต้องกินอย่างระมัดระวัง โดยการกินอาหารที่เหมาะสมและปลอดภัย เด็กๆ จึงจะมีสุขภาพร่างกาย แข็งแรง

#### จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกวิธีกินอาหารที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้
2. นักเรียนปฏิบัติตนรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมได้
3. นักเรียนบอกประโยชน์ของการกินอาหารเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมได้

#### เนื้อหา

การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

#### กิจกรรมการเรียนรู้

##### 1. ขั้นการรับรู้

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับอาหารที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อะไรบ้าง  
ให้นักเรียนช่วยกันตอบ แล้วยกตัวอย่าง

##### 2. ขั้นการตอบสนอง

2.1 ครูแจกหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ฉันทู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ให้นักเรียน  
แต่ละกลุ่ม

2.2 ครูชี้แจงการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอ่าน



2.3 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาคำศัพท์พจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจากหนังสือหน้า 20 โดยการอ่านและเขียนคำศัพท์ จำนวน 9 คำ ดังนี้ ก๊าซเรือนกระจก การค้า โดยชอบธรรม การปลูกพืชหมุนเวียน เกษตรอินทรีย์ ไข่หวัดนก ปศุสัตว์ รีไซเคิล อาหารจีเอ็มโอ ซึ่งเป็นคำที่นักเรียนควรรู้ความหมาย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

### 3. ขั้นการเห็นคุณค่า

3.1 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า กินอย่างไรจึงจะไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

3.2 ให้นักเรียนร่วมกันคิดหาคำตอบดังนี้

3.2.1 วิธีกำจัดขยะอย่างง่ายมีอะไรบ้าง

3.2.2 เกษตรกรรมแบบเร่งผลผลิตมีผลกับอาหารของเราอย่างไร

3.2.3 เกษตรกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพเป็นอย่างไร

3.3 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานเรื่อง การกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เสร็จแล้วตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้น

### 4. ขั้นการจัดระบบ

4.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิธีการกินที่ไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยครูให้นักเรียนเสนอแนะวิธีการกินเป็นข้อๆ ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ และเพื่อแสดงให้นักเรียนเห็นว่า การกินที่รักษาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ควรกระทำ นักเรียนอ่านและเขียนลงในสมุด

4.2 นักเรียนคนใดที่คิดว่าตนเองยังไม่รู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมควรปรับปรุงตนเอง เพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม และควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

### 5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง การรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

5.2 ครูแนะนำเพิ่มเติม ให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนเลือกกินอาหารที่ดี มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อร่างกาย และยังช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมได้ด้วย

5.3 ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับ ไปประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

### สื่อการเรียนรู้

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ฉันทู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม
2. ใบงาน เรื่อง การกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

## การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

### 1. วิธีการวัด

การสังเกตพฤติกรรม

### 2. เครื่องมือวัด

แบบสังเกตพฤติกรรมการรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

ใบงาน  
เรื่อง การกินเพื่อรักษาสีงแวดล้อม

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ ..... กลุ่มที่ .....

---

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกการกินเพื่อรักษาสีงแวดล้อมอย่างน้อย 5 ข้อ

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

เฉลยใบงาน  
เรื่อง การกินเพื่อรักษาสีงแวดล้อม

---

1. ซื้อผลไม้ตามฤดูกาลที่ปลูกในท้องถิ่นเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการขนส่ง
2. รับประทานอาหารสดๆ เพราะมีคุณภาพดีกว่าอาหารแช่แข็งและอาหารกระป๋อง
3. ไม่ควรกินขนมที่มีสีสังเคราะห์เพราะอาจมีสารตะกั่วปนเปื้อน
4. เลือกกินไข่อินทรีย์และอาหารที่มาจากระบบเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ใช้สารเคมี
5. ถี้อตะกร้าหรือถุงผ้าไปจ่ายตลาด ลดละเลิกการใช้ถุงพลาสติกซึ่งก่อให้เกิดขยะและมลภาวะ

### แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เด็กดีมีความประหยัด	เวลา 10 ชั่วโมง
เรื่อง การนำขยะไปรีไซเคิล	เวลา 2 ชั่วโมง
สอนวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2553	

#### สาระสำคัญ

การนำขยะมารีไซเคิล เป็นกระบวนการนำของที่ใช้แล้วและยังมีประโยชน์มาปรับใช้อีก การปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าและรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งต่างๆอย่างประหยัดและคุ้มค่า เป็นการช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

#### จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกวิธีการนำขยะไปรีไซเคิลได้
2. นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของจากเศษขยะได้
3. นักเรียนบอกประโยชน์ของการนำขยะไปรีไซเคิลได้

#### เนื้อหา

การนำขยะไปรีไซเคิล

#### กิจกรรมการเรียนรู้

##### 1. ขั้นการรับรู้

- 1.1 นักเรียนอ่านเนื้อเพลงและร้องเพลง “เศษขยะเจ้าเอ๋ย” ตามครู
- 1.2 นักเรียนร่วมกันร้องเพลง “เศษขยะเจ้าเอ๋ย” พร้อมกับปรบมือประกอบจังหวะ
- 1.3 ครูสนทนากับนักเรียนว่า เศษขยะมาจากไหน ถ้ามีเศษขยะมากจะเป็นอย่างไร

##### 2. ขั้นการตอบสนอง

- 2.1 ครูแจกหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ฉันทัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล ให้นักเรียน

แต่ละกลุ่ม

- 2.2 ครูชี้แจงการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอ่าน
- 2.3 ครูให้นักเรียนศึกษาคำศัพท์พจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จากหนังสือหน้า 20

โดยการอ่านและเขียนคำศัพท์ จำนวน 11 คำ ดังนี้ กระดาษอเนกประสงค์ ขยะ ขยะอินทรีย์ จุลินทรีย์

ถักคัตแยกขยะ ฟูยหมัก มลพิช ริไซเคิล โรงเผาขยะมูลฝอย สิ่งแวดล้อม หลุมฝังกลบขยะ ซึ่งเป็น คำที่นักเรียนควรรู้ความหมาย เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

### 3. ขั้นการเห็นคุณค่า

3.1 ครูสนทนากับนักเรียน โดยถามนักเรียนว่า

3.1.1 ถ้ามีขยะมากมายมหาศาลจะเป็นอย่างไร

3.1.2 เราจะมีวิธีกำจัดขยะได้อย่างไรบ้าง

3.1.3 นักเรียนมีวิธีลดปริมาณขยะได้อย่างไร

3.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานเรื่อง การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ เสริมแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมกันคัดเลือกผลงานดีเด่นเป็นตัวอย่าง

### 4. ขั้นการจัดระบบ

4.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิธีนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีก โดยครูให้นักเรียน เสนอแนะวิธีการประหยัดเป็นข้อๆ ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ และเพื่อแสดงให้ นักเรียนเห็นว่า วัสดุที่เหลือใช้บางชนิดยังมีประโยชน์ ควรนำกลับมาใช้ให้คุ้มค่า นักเรียนอ่านและ เขียนลงในสมุด

4.2 นักเรียนคนใดที่คิดว่าตนเองยังใช้ไฟฟ้าไม่ประหยัด ควรปรับปรุงตนเอง เพื่อ เป็นการประหยัดไฟฟ้าร่วมกัน และควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

### 5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

5.1 ครูให้นักเรียนที่เป็นอาสาสมัครเล่นเกม “ขยะเจ้าปัญหา” จากหนังสืออ่าน เพิ่มเติมหน้า 22 - 23 โดยครูถ่ายเอกสารให้ ใครตอบถูกมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

5.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยการ คัดแยกขยะนำมารีไซเคิล ประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ เป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5.3 ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

### สื่อการเรียนรู้

1. แผนภูมิเพลง เศษขยะเจ้าเอ๋ย
2. เศษขยะ
3. หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ถักคัตแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล
4. ใบงาน เรื่อง การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ
5. เกมขยะเจ้าปัญหา

## การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

### 1. วิธีการวัด

การสังเกตพฤติกรรม

### 2. เครื่องมือวัด

แบบสังเกตพฤติกรรมการนำขยะไปรีไซเคิล

## เพลง เศษขยะเจ้าเอ๋ย

เนื้อร้อง ทำนอง : สุกรี ไกรเลิศ

เศษขยะเจ้าเอ๋ย  
คนทิ้งก็ช่างใจร้าย  
คนใดทิ้งขยะเลอะเทอะ  
คนทิ้งมากกว่าคนทำ

ใครไหนเลยโยนทิ้งเจ้าไว้  
ช่างน่าไม่อายทิ้งได้ทิ้งไป  
ถ้า मैं เราเจอะเราจะเก็บให้  
คนใจดำทิ้งได้ทิ้งไป

\* \* \* \* \*



ใบงาน  
เรื่อง การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ ..... กลุ่ม .....

---

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุคนละ 1 ชิ้น เสร็จแล้วเขียนวัสดุ  
อุปกรณ์ ขั้นตอนการทำ และประโยชน์ของงานประดิษฐ์

ชื่อสิ่งประดิษฐ์ .....

วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่

.....  
.....  
.....  
.....

ขั้นตอนการทำ

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

ประโยชน์ของสิ่งประดิษฐ์

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

เฉลยใบงาน  
เรื่อง การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ

---

เกณฑ์การให้คะแนน

- |   |             |
|---|-------------|
| 1. ชื่อสิ่งประดิษฐ์น่าสนใจ                              | ได้ 5 คะแนน |
| 2. สิ่งประดิษฐ์มีความคงทนคุ้มค่า                        | ได้ 5 คะแนน |
| 3. สิ่งประดิษฐ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง          | ได้ 5 คะแนน |
| 4. วัสดุอุปกรณ์ในการทำเป็นวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ | ได้ 5 คะแนน |
| 5. ขั้นตอนการทำงานง่าย ไม่ยุ่งยาก                       | ได้ 5 คะแนน |
| 6. ประโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่า                             | ได้ 5 คะแนน |
| รวมคะแนนทั้งหมด   | 30 คะแนน    |

## แบบสังเกตพฤติกรรมการประหยัดเงิน

### คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการประหยัดเงินฉบับนี้ มีรายการประเมินสถานการณ์ 3 ข้อ
2. ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนด้านการประหยัดเงินด้วยตนเอง
3. แบบสังเกตฉบับนี้ใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมประมาณ 2 สัปดาห์ ที่เปิดทำการสอน รวม 10 วัน วันละ 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน
4. ครูผู้สอนควรประเมินด้วยความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่ลำเอียง
5. การประเมินก่อนและหลังจัดกิจกรรมไม่ควรบอกหรือแจ้งให้นักเรียนรู้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง
6. แบบประเมินฉบับนี้ จะใช้คู่กับการสัมภาษณ์และการสอบถามนักเรียนอาจเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริง

### สถานการณ์การประหยัดเงิน

ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การออมไว้ไม่ขัดสน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. การใช้จ่ายเงินของนักเรียนแต่ละคนเมื่อมาถึงโรงเรียน โดยสังเกตการไปซื้ออาหารและขนมในโรงอาหารของนักเรียน
2. การออมเงินกับคุณครูในห้องเรียน
3. การแบ่งเงินจากการออมไว้ใช้จ่ายในตอนกลางวัน

#### เกณฑ์การให้คะแนน

1. การใช้จ่ายเงินของนักเรียนแต่ละคนเมื่อมาถึงโรงเรียน โดยสังเกตการไปซื้ออาหารและขนมในโรงอาหารของนักเรียน (นักเรียนนำเงินมาโรงเรียนจากการสัมภาษณ์หรือสอบถามโดยรวมอยู่ระหว่าง 10 - 20 บาท)

- |  |             |
|--|-------------|
| 1.1 นักเรียนไม่เข้าโรงอาหารหรือเข้าไปแต่ไม่ซื้ออาหาร | ได้ 5 คะแนน |
| 1.2 นักเรียนซื้ออาหารรับประทาน 1 - 3 บาท             | ได้ 4 คะแนน |
| 1.3 นักเรียนซื้ออาหารรับประทาน 4 - 6 บาท             | ได้ 3 คะแนน |
| 1.4 นักเรียนซื้ออาหารรับประทาน 7 - 10 บาท            | ได้ 2 คะแนน |
| 1.5 นักเรียนซื้ออาหารรับประทานมากกว่า 10 บาท         | ได้ 1 คะแนน |

2. การออมเงินกับคุณครูในห้องเรียน (สังเกตจากการนำเงินมาโรงเรียนของเด็กแต่ละคน) สรุปได้ดังนี้

- |  |             |
|--|-------------|
| 2.1 ออมเงินวันละ 1 - 5 บาท จากที่ได้มา 10 บาท      | ได้ 4 คะแนน |
| 2.2 ออมเงินวันละ 1 - 5 บาท จากที่ได้มา 11 - 15 บาท | ได้ 3 คะแนน |
| 2.3 ออมเงินวันละ 1 - 5 บาท จากที่ได้มา 16 - 20 บาท | ได้ 2 คะแนน |
| 2.4 ไม่มีการออมเงินเลย                             | ได้ 1 คะแนน |

3. การแบ่งเงินจากการออมไว้ใช้จ่ายในตอนกลางวัน

- |  |             |
|--|-------------|
| 3.1 จ่ายค่าขนมเหลือเงินทั้งสิ้น 6 - 10 บาท | ได้ 4 คะแนน |
| 3.2 จ่ายค่าขนมเหลือเงินทั้งสิ้น 4 - 5 บาท  | ได้ 3 คะแนน |
| 3.3 จ่ายค่าขนมเหลือเงินทั้งสิ้น 1 - 3 บาท  | ได้ 2 คะแนน |
| 3.4 จ่ายค่าขนมหมดไม่มีการออม               | ได้ 1 คะแนน |

### แบบประเมินการให้คะแนนพฤติกรรมการประหยัดเงิน

1. การใช้จ่ายเงินของนักเรียนแต่ละคนเมื่อมาถึงโรงเรียน โดยสังเกตการไปซื้ออาหาร และขนมในโรงอาหารของนักเรียน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					รวม คะแนน 5
		นักเรียนไม่เข้าโรงอาหาร หรือเข้าไปแต่ไม่ซื้ออาหาร	นักเรียนซื้ออาหาร รับประทาน 1 - 3 บาท	นักเรียนซื้ออาหาร รับประทาน 4 - 6 บาท	นักเรียนซื้ออาหาร รับประทาน 7 - 10 บาท	นักเรียนซื้ออาหาร รับประทานมากกว่า 10 บาท	
		5	4	3	2	1	
	รวมคะแนน						

(ลงชื่อ)

ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง .....









## แบบสังเกตพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้า

### คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าฉบับนี้ มีรายการประเมินสถานการณ์ 10 ข้อ
2. ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนด้านการประหยัดไฟฟ้าด้วยตนเอง
3. แบบสังเกตฉบับนี้ใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมประมาณ 2 สัปดาห์ ที่เปิดทำการสอน รวม 10 วัน วันละ 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน
4. ครูผู้สอนควรประเมินด้วยความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่ลำเอียง
5. การประเมินก่อนและหลังจัดกิจกรรมไม่ควรบอกหรือแจ้งให้นักเรียนรู้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

## สถานการณ์การประหยัดไฟฟ้า

ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การประหยัดไฟฟ้า ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. นักเรียนปิดพัดลมที่เปิดทิ้งไว้ในห้องเรียน
2. นักเรียนปิดโทรทัศน์ในขณะที่กำลังเรียนหนังสือ
3. นักเรียนไม่เปิดพัดลมในตอนเช้าตามข้อตกลงของห้องเรียน
4. การเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้เมื่อไม่ใช่ขณะที่เดินไปรับประทานอาหารกลางวัน
5. นักเรียนเปิดโทรทัศน์ตอนพักกลางวันเพื่อดูการ์ตูนหรือเล่นเกม
6. การปิดไฟฟ้าของนักเรียนตามห้องต่างๆ เมื่อนักเรียนพบหรือเดินผ่านห้องนั้นๆ
7. การปิดไฟตามอาคารต่างๆ เมื่อพบเห็นว่าเปิดไว้ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์
8. นักเรียนไปปิดพัดลมเมื่อเปิดทิ้งไว้ตามห้องต่างๆ
9. การเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้เมื่อไม่มีใครอยู่ในห้องตามห้องเรียนต่างๆ หรือห้องพักครู
10. การเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้ตามที่สาธารณะในโรงเรียนหรือมุมต่างๆ

### เกณฑ์การให้คะแนน

1. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความประหยัด ให้ 1 คะแนน
2. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งผลก่อให้เกิดความไม่ประหยัด ให้ 0 คะแนน





## แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัด

### คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการประหยัดน้ำฉบับนี้ มีรายการประเมินสถานการณ์ 5 ข้อ
2. ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนด้านการใช้น้ำอย่างประหยัดด้วยตนเอง
3. แบบสังเกตฉบับนี้ใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมประมาณ 2 สัปดาห์ ที่เปิดทำการสอน รวม 10 วัน วันละ 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน
4. ครูผู้สอนควรประเมินด้วยความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่ลำเอียง
5. การประเมินก่อนและหลังจัดกิจกรรมไม่ควรบอกหรือแจ้งให้นักเรียนรู้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

### สถานการณ์การใช้น้ำอย่างประหยัด

ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การใช้น้ำอย่างประหยัด ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. การเปิดก๊อกน้ำให้น้ำไหลทิ้งในขณะที่แปรงฟัน
2. การเปิดน้ำทิ้งไว้ตามแหล่งต่างๆ
3. การใช้แก้วน้ำในขณะที่แปรงฟัน
4. ปิดก๊อกน้ำตามแหล่งต่างๆ ในโรงเรียนที่เปิดน้ำทิ้งไว้
5. ดื่มน้ำไม่หมดแล้วเทน้ำทิ้งลงพื้น
6. เปิดน้ำมาล้างมือ ล้างเท้า
7. ฉีดน้ำด้วยสายยางเล่นกับเพื่อน
8. รดน้ำต้นไม้หน้าอาคารเรียน พร้อมทั้งเล่นน้ำไปด้วย
9. นำถุงนมไปล้างเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ (ไว้ขาย ทำงานประดิษฐ์ นำไปรีไซเคิล) โดยใช้น้ำมากเกินความจำเป็น หรือเปิดน้ำแรงจนเกินไป
10. นำน้ำที่ถูกพื้นห้องเสร็จแล้วมารดต้นไม้

#### เกณฑ์การให้คะแนน

1. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความประหยัด ให้ 1 คะแนน
2. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งผลก่อให้เกิดความไม่ประหยัด ให้ 0 คะแนน







## แบบสังเกตพฤติกรรมการรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

### คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ มีรายการประเมินสถานการณ์ 7 ข้อ
2. ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนด้านการรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
3. แบบสังเกตฉบับนี้ใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมประมาณ 2 สัปดาห์ ที่เปิดทำการสอน รวม 10 วัน วันละ 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 เวลา 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน
4. ครูผู้สอนควรประเมินด้วยความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่ลำเอียง
5. การประเมินก่อนและหลังจัดกิจกรรมไม่ควรบอกหรือแจ้งให้นักเรียนรู้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

### สถานการณ์การรู้จักกินเพื่อรักษาสีงแวดล้อม

ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การรู้จักกินเพื่อรักษาสีงแวดล้อม ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. ล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร
2. ไม่ซื้อขนมที่มีสีสันทันสวยงาม ไม่เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย
3. รับประทานอาหารเข้าก่อนมาโรงเรียน
4. ซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
5. กินอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ตามฤดูกาล
6. นำแก้วน้ำของตนเองไปซื้อน้ำมาเพื่อรับประทานอาหาร ไม่ต้องใช้แก้วของแม่ค้า
7. ทานขนมกรุบกรอบ หรืออาหารสำเร็จรูป แล้วทิ้งไม่เป็นที่

#### เกณฑ์การให้คะแนน

1. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความประหยัด ให้ 1 คะแนน
2. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งผลก่อให้เกิดความไม่ประหยัด ให้ 0 คะแนน



## แบบสังเกตพฤติกรรมการนำขยะไปรีไซเคิล

### คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการนำขยะไปรีไซเคิลฉบับนี้ มีรายการประเมินสถานการณ์ 5 ข้อ
2. ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนด้านการนำขยะไปรีไซเคิลด้วยตนเอง
3. แบบสังเกตฉบับนี้ใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมประมาณ 2 สัปดาห์ ที่เปิดทำการสอน รวม 10 วัน วันละ 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 08.00 - 09.00 น. ก่อนเข้าแถว ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วงที่ 2 เวลา 11.30 - 12.30 น. ช่วงพักกลางวัน และช่วงที่ 3 เวลา 14.30 - 15.30 น. ก่อนเลิกเรียน
4. ครูผู้สอนควรประเมินด้วยความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่ลำเอียง
5. การประเมินก่อนและหลังจัดกิจกรรมไม่ควรบอกหรือแจ้งให้นักเรียนรู้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

### สถานการณ์การนำขยะไปรีไซเคิล

ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การนำขยะไปรีไซเคิล ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. รู้จักนำสิ่งของเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์
2. รู้จักแยกแยะสิ่งของที่ใช้แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีก
3. นำขยะไปทิ้งได้ถูกต้องตามถังแยกขยะ
4. เห็นคุณค่าของสิ่งของเหลือใช้
5. นำกล่องนมไปประดิษฐ์ ขाय หรือรีไซเคิล

#### เกณฑ์การให้คะแนน

1. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความประหยัด ให้ 1 คะแนน
2. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งผลก่อให้เกิดความไม่ประหยัด ให้ 0 คะแนน



## สาระสังเขปหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 5 เล่ม

### 1. ความฝันของชะเอม

เรื่อง : เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป

ภาพ : ชาญศิลป์ กิตติโชติพาณิชย์

เรื่อง “ความฝันของชะเอม” ผู้เขียนถ่ายทอดเรื่องราวผ่านความฝันของชะเอม เด็กหญิงที่สนุกกับการซื้อของไม่รู้จักพอ กินทิ้งกินขว้าง จนเมื่อถึงคราวจำเป็นจึงต้องลำบาก แต่ผู้เขียนได้ทิ้งท้ายตอนจบของเรื่องให้เด็กๆ ช่วยกันคิดที่จะช่วยกันแก้ปัญหา ด้วยคำถามปลายเปิดที่น่าสนใจคือ “ไม่อยากเป็นเหมือนฝันร้าย ทำได้ ทำได้ คิดซิ คิดซิ จะช่วยพ่อแม่อย่างไร ทำได้ ทำได้ คิดซิ คิดซิ” ความฝันของชะเอมเป็นเรื่องที่ให้ความสนุกสนาน การใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ชวนให้เด็กคิดตามไปด้วย ดังนั้น ความฝันของชะเอมจะช่วยให้ผู้อ่านได้คิด ได้รู้จักการประหยัด การรู้จักใช้จ่ายซื้อสิ่งของที่จำเป็น ผู้เขียนยังถ่ายทอดคำประพันธ์ร้อยกรองที่เล่นเสียงของคำตามภาษาพูด จึงเขียนโดยใส่รูปวรรณยุกต์ตามการออกเสียงของภาษาพูด ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเห็นระดับเสียงของภาษาที่ได้อารมณ์แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น “ในฝันชะเอม ช่วย สววย ชะอมไปด้วย แต่งตั้งดีดี ในฝันของแม่ ช่วย สววย คุณพ่อไปด้วย แต่งตัวดีดี, “ชะเอม ชะอม มองหน้า พ่อจ๋า แม่จ๋า ไม่กินพุงนี้ ทิ้งไป ไม่เอา ไม่เอา พุงนี้ตอนเช้า ซื้อใหม่ ดี ดี”

### 2. ถ่านปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน

เรื่อง : Jean-Rene Gombert

ภาพ : Joelle Dreidemy

แปล : ธนรัช ไชยแสน

เรื่อง “ถ่านปิดไฟเพื่อประหยัดพลังงาน” เป็นเรื่องที่ตั้งคำถามเพื่อต้องการหาคำตอบว่า

- 1) ทำไมเราต้องการพลังงานนะ
- 2) พลังงานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างไร เพราะ
- 3) พลังงานมีอะไรบ้างนะ
- 4) ใครกันนะที่ใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลือง
- 5) อย่าใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลืองกันอีกเลย
- 6) เราจะช่วยกันประหยัดพลังงานได้อย่างไรนะ
- 7) วิธีประหยัดพลังงานอย่างง่ายๆ มีอะไรบ้างนะ
- 8) พจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อม
- 9) ชวนคุณพ่อคุณแม่สอนลูกเรื่องการประหยัดพลังงาน
- 10) ชวนคุณพ่อคุณแม่เล่นเกมกับลูก ซึ่งคำถามเหล่านี้ผู้เขียนได้ตั้งคำถามไว้ในหน้าสารบัญ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจในแต่ละเรื่อง จะได้เปิดอ่าน ซึ่งคำตอบของเรื่องจะปรากฏในหนังสือ เป็นเรื่องที่คุณเขียน

ต้องการให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบด้วยรูปภาพที่ไม่มีคำบรรยาย บางคำถามมีรูปภาพพร้อมคำบรรยาย จะบอกวิธีประหยัดพลังงานอย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งหนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่ดี ชวนให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบตามไปด้วย

### 3. ฉันทปิดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ

เรื่อง : Jean-Rene Gombert

ภาพ : Joelle Dreidemy

แปล : ธนรัช ไชยแสน

เรื่อง “ฉันทปิดก๊อกน้ำเพื่อประหยัดน้ำ” เป็นเรื่องที่ตั้งคำถามเพื่อต้องการหาคำตอบว่า

- 1) ทำไมเราจึงต้องการน้ำนะ 2) น้ำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างไร เพราะ 3) น้ำเกิดมลพิษขึ้นได้อย่างไรนะ
- 4) อย่าทำให้น้ำเกิดมลพิษกันอีกเลย 5) ใครกันนะที่ใช้น้ำอย่างสิ้นเปลือง 6) อย่าใช้น้ำอย่างสิ้นเปลืองกันอีกเลย 7) เราจะช่วยกันประหยัดน้ำได้อย่างไรนะ 8) วิธีประหยัดน้ำอย่างง่าย ๆ มีอะไรบ้างนะ
- 9) พจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อม 10) ชวนคุณพ่อคุณแม่สอนลูกเรื่องการประหยัดน้ำ 11) ชวนคุณพ่อคุณแม่เล่นเกมกับลูก ซึ่งคำถามเหล่านี้ผู้เขียนได้ตั้งคำถามไว้ในหน้าสารบัญ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจในแต่ละเรื่องจะได้เปิดอ่าน ซึ่งคำตอบของเรื่องจะปรากฏในหนังสือเป็นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบด้วยรูปภาพที่ไม่มีคำบรรยาย บางคำถามมีรูปภาพพร้อมคำบรรยาย จะบอกวิธีประหยัดน้ำอย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งหนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่ดี ชวนให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบตามไปด้วย

### 4. ฉันทรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

เรื่อง : Jean-Rene Gombert

ภาพ : Joelle Dreidemy

แปล : ธนรัช ไชยแสน

เรื่อง “ฉันทรู้จักกินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม” เป็นเรื่องที่ตั้งคำถามเพื่อต้องการหาคำตอบว่า

- 1) ทำไมอาหารจึงเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมนะ 2) อาหารที่ไม่ห่วงใยสิ่งแวดล้อมมีอะไรบ้างนะ
- 3) กินอย่างไรจึงจะไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม 4) วิธีจ่ายตลาดอย่างง่าย ๆ มีอะไรบ้างนะ 5) เราจะเลี้ยงปากท้องคนหกพันล้านคนทั่วโลกได้อย่างไรนะ 6) เกษตรกรรมแบบเร่งผลผลิตมีผลกับอาหารของเราอย่างไรนะ 7) ใครกันนะที่ผลิตอาหารโดยใส่ใจสิ่งแวดล้อม 8) เกษตรกรรมที่ปลอดภัยต่อ



สุขภาพเป็นอย่างดี 9) พจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อม 10) ชวนคุณพ่อคุณแม่สอนลูกเรื่องการกิน  
 11) ชวนคุณพ่อคุณแม่เล่นเกมกับลูก ซึ่งคำถามเหล่านี้ผู้เขียนได้ตั้งคำถามไว้ในหน้าสารบัญ เพื่อให้  
 ผู้อ่านสนใจในแต่ละเรื่องจะได้เปิดอ่าน ซึ่งคำตอบของเรื่องจะปรากฏในหนังสือเป็นเรื่องที่ผู้เขียน  
 ต้องการให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบด้วยรูปภาพที่ไม่มีคำบรรยาย บางคำถามมีรูปภาพพร้อมคำบรรยาย  
 จะบอกวิธีเลือกกินอาหารอย่างง่ายๆ ในชีวิตประจำวัน โดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและไม่เป็น  
 มลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งหนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่ดี ชวนให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบตามไปด้วย

### 5. ฉันทัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล

เรื่อง : Jean-Rene Gombert

ภาพ : Joelle Dreidemy

แปล : ธนรัช ไชยแสน

เรื่อง “ฉันทัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล” เป็นเรื่องที่ตั้งคำถามเพื่อต้องการหาคำตอบว่า  
 1) ทำไมขยะจึงมากมายมหาศาลแบบนี้ 2) เราต้องหยุดกินและใช้อย่างฟุ่มเฟือย เพราะอะไร 3) เราจะ  
 กำจัดขยะได้อย่างไร 4) มีวิธีจัดเก็บขยะอย่างไรบ้าง 5) ทำไมต้องคัดแยกขยะด้วยล่ะ 6) มาคัด  
 แยกขยะก่อนนำไปรีไซเคิลกันเถอะ 7) เราจะช่วยลดปริมาณขยะได้อย่างไร 8) วิธีลดปริมาณ  
 ขยะอย่างง่ายๆ มีอะไรบ้าง 9) พจนานุกรมเพื่อสิ่งแวดล้อม 10) ชวนคุณพ่อคุณแม่สอนลูกเรื่อง  
 สิ่งแวดล้อม 11) ชวนคุณพ่อคุณแม่เล่นเกมกับลูก ซึ่งคำถามเหล่านี้ผู้เขียนได้ตั้งคำถามไว้ในหน้า  
 สารบัญ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจในแต่ละเรื่องจะได้เปิดอ่าน ซึ่งคำตอบของเรื่องจะปรากฏในหนังสือเป็น  
 เรื่องที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบด้วยรูปภาพที่ไม่มีคำบรรยาย บางคำถามมีรูปภาพพร้อม  
 คำบรรยาย จะบอกวิธีคัดแยกขยะอย่างง่ายๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปรีไซเคิลต่อไป ซึ่งหนังสือ  
 เล่มนี้ เป็นหนังสือที่ดี ชวนให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบตามไปด้วย

**ภาคผนวก ค**  
**ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ**

**แบบตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้  
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ**

**คำชี้แจง**

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง เด็กที่มีความประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฉบับนี้ เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อขอคำแนะนำและความคิดเห็นจากท่าน นำไปปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพก่อนนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

2. โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่านเพียงข้อละ 1  
ความคิดเห็น ซึ่งแต่ละข้อจะมีคะแนนดังนี้

+1 เท่ากับ เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้อง เหมาะสม

0 เท่ากับ ไม่แน่ใจ

-1 เท่ากับ เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม

ข้อความความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
<b>1. ด้านสาระสำคัญ</b>				
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	.....	.....	.....	
1.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	.....	.....	.....	
1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	.....	.....	.....	
<b>2. จุดประสงค์การเรียนรู้</b>				
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	.....	.....	.....	
2.2 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	.....	.....	.....	
2.3 สามารถประเมินผลง่าย	.....	.....	.....	
2.4 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	.....	.....	.....	
<b>3. เนื้อหา</b>				
3.1 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	.....	.....	.....	
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	.....	.....	.....	
3.3 เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน	.....	.....	.....	

ข้อความความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
<b>4. กิจกรรมการเรียนรู้</b>				
4.1 เรียงลำดับกิจกรรมได้เหมาะสม	.....	.....	.....	
4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	.....	.....	.....	
4.3 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	.....	.....	.....	
4.4 ได้รับความสนใจของผู้เรียน	.....	.....	.....	
4.5 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	.....	.....	.....	
4.6 เหมาะสมกับเวลา	.....	.....	.....	
4.7 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	.....	.....	.....	
<b>5. สื่อการเรียนรู้</b>				
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	.....	.....	.....	
5.2 สอดคล้องกับสาระสำคัญ	.....	.....	.....	
5.3 ได้รับความสนใจของผู้เรียน	.....	.....	.....	
5.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้	.....	.....	.....	
<b>6. การวัดและประเมินผล</b>				
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	.....	.....	.....	
6.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	.....	.....	.....	
6.3 ใช้เครื่องมือได้เหมาะสม	.....	.....	.....	
6.4 วัดและประเมินผลตามที่ระบุไว้ได้	.....	.....	.....	

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

(.....)

..... / ..... / .....

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			R/N	สรุป IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	+1	+1	+1	+3	1.00

จากตารางพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน พิจารณา ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยภาพรวม อยู่ที่ 1.00 ทุกแผนการจัดการเรียนรู้สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

**ประวัติผู้ศึกษา**

<b>ชื่อ</b>	นางสาวศรีอัมพร อิ่มคำ
<b>วันเดือนปีเกิด</b>	3 ธันวาคม 2499
<b>สถานที่เกิด</b>	อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
<b>ประวัติการศึกษา</b>	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) วิชาเอกประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2526
<b>สถานที่ทำงานปัจจุบัน</b>	โรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
<b>ตำแหน่ง</b>	ครูชำนาญการพิเศษ